

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Václav Kopecký

**Komparace klimatické politiky Spojených
států amerických a Čínské lidové republiky
mezi lety 2004 a 2009**

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Václav Kopecký**

Vedoucí práce: **PhDr. et Mgr. Kryštof Kozák, PhD.**

Oponent práce: **Mgr. Jana Sehnálková**

Datum obhajoby: 2010

Hodnocení:

Bibliografický záznam

KOPECKÝ, Václav. *Komparace klimatické politiky Spojených států amerických a Čínské lidové republiky mezi lety 2004 a 2009*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2010. 58 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. et Mgr. Kryštof Kozák, PhD.

Anotace

Bakalářská práce „*Komparace klimatické politiky Spojených států amerických a Čínské lidové republiky mezi lety 2004 a 2009*“ pojednává o vývoji, hlavních aktérech a základních dokumentech klimatické politiky zmíněných dvou států mezi lety 2004 a 2009. Přes odlišné socioekonomické podmínky, politický systém, i odlišnou rétoriku, vykazovaly obě dvě administrativy překvapivě mnoho podobností v přístupu ke změnám klimatu, respektive politice mitigace. Především se jednalo o neochotu k závaznému snižování emisí skleníkových plynů, ale zároveň podporu obnovitelných zdrojů energie, snižování energetické intenzity v průmyslu, zvyšování efektivity v energetice a zavádění přísnějších ekologických standardů. Rozbor základních strategických dokumentů a klíčových aktérů decision-makingu ukazuje, že na těchto úrovních příliš podobností neexistuje, přesto jsou výsledky politik velice podobné. Změna nastala až s nástupem prezidenta Baracka Obamy, který začal prosazovat jiný přístup ke klimatu včetně povinného snižování emisí. Práce je ohraničena obdobím před klimatickým summitem v Kodani, kterému se již nevěnuje.

Annotation

Bachelor thesis „*Comparison of climate change policy of the United States and People's Republic of China between 2004 and 2009*“ deals with a development, main actors and key documents of two above mentioned countries between years 2004 and 2009. Contrary to different social-economic conditions, political system or rhetoric, the two governments had, surprisingly, a lot of in common in their stance towards climate change or policy of mitigation. They were unwilling to curb their GHG emissions mandatorily but they supported renewable resources of energy, improvements of energy intensity in industry, improvements of energy efficiency and implementations of

tighter ecological standards. Analysis of main strategic documents and key decision-makers shows there are not many similarities on these levels. Nevertheless, the results of both policies are similar. A change occurred with new American president Obama, who started to promote different approach to climate change even with curbing the emissions. The thesis is finished with year 2009 while not mentioning the conference at Copenhagen.

Klíčová slova

Spojené státy americké, Čínská lidová republika, klimatická politika, globální změny klimatu, globální oteplování, skleníkové plyny.

Keywords

United States of America, People's Republic of China, climate change policy, climate change, global warming, green house gases (GHG).

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 20. května 2010.

Václav Kopecký

Poděkování

Největší poděkování patří vedoucímu práce PhDr. et Mgr. Kryštofu Kozákovi, PhD. za trpělivost, důvěru a cenné rady pro pochopení americké politiky. Podporou, zvláště v závěrečné fázi práce, přispěl Jaroslav Kopecký, bez jehož pozitivního přístupu by tento text nevznikl. Touto formou bych mu rád poděkoval.

Obsah

OBSAH	7
ÚVOD	8
1. ČÍNSKÁ KLIMATICKÁ POLITIKA	13
1.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC A KLÍČOVÍ AKTÉŘI.....	15
1.1.1 <i>Komunistická strana Číny – stálý výbor politbyra</i>	16
1.1.2 <i>Národní rozvojová a reformní komise (National Reform and Development Commission – NRDC)</i> 17	17
1.1.3 <i>Všečínské shromáždění lidových zástupců (National People’s Congress)</i>	17
1.1.4 <i>Ministerstvo zahraničí</i>	18
1.1.5 <i>Ministerstvo ochrany životního prostředí</i>	18
1.1.6 <i>Ostatní instituce</i>	18
1.2 DOKUMENTY A PRAKTICKÉ STRÁNKY KLIMATICKÉ POLITIKY.....	19
1.2.1 <i>Jedenáctý pětiletý plán</i>	19
1.2.2 <i>Národní program pro klimatické změny (China’s National Climate Change Programme)</i> 21	21
1.2.3 <i>Bílá kniha: Čínská politika a akce proti klimatickým změnám (White Paper: China’s Policies and Actions on Climate Change)</i>	23
1.2.4 <i>Zákon o obnovitelných zdrojích energie (The Renewable Energy Law of the People’s Republic of China – 2005)</i>	25
2. AMERICKÁ KLIMATICKÁ POLITIKA	26
2.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC A KLÍČOVÍ AKTÉŘI.....	28
2.1.1 <i>Prezident</i>	29
2.1.2 <i>Kongres</i>	30
2.1.3 <i>Agentura pro ochranu životního prostředí (Environmental Protection Agency – EPA)</i>	31
2.1.4 <i>Ostatní instituce</i>	32
2.1.5 <i>Soukromý sektor</i>	33
2.2 DOKUMENTY A PRAKTICKÉ STRÁNKY KLIMATICKÉ POLITIKY.....	33
2.2.1 <i>Zákon o energetické politice (Energy Policy Act – 2005)</i>	34
2.2.2 <i>Zákon pro energetickou nezávislost a bezpečnost (Energy Independence and Security Act – 2007)</i> 34	34
2.2.3 <i>Zákon o čisté energii a bezpečnosti (The American Clean Energy and Security Act – 2009)</i> 35	35
2.2.4 <i>Regionální iniciativy</i>	37
3. KOMPARACE AMERICKÉ A ČÍNSKÉ KLIMATICKÉ POLITIKY	40
ZÁVĚR	47
SUMMARY	51
PRAMENY A POUŽITÁ LITERATURA	53

Úvod

Spojené státy a Čínská lidová republika jsou země, které mají statisticky více rozdílného než společného. Na jedné straně bohatá světová supervelmoc s demokratickým politickým systémem, vládou zákona a vysokým HDP na obyvatele. Na straně druhé stále ještě rozvojová země s největším počtem obyvatel, autoritářským režimem a stále problematickou vynutitelností práva. Z pohledu globálních změn klimatu jsou však obě dvě země srovnatelně důležitými aktéry. Spojené státy byly mnoho let největším producentem skleníkových plynů, ale zhruba v roce 2006¹ je předběhla právě Čína. Dohromady v současné době produkují přes 40 % světové produkce CO₂.² Za předpokladu, že je možné klimatické změny ovlivnit snížením emisí, nemá žádná globální iniciativa naději na úspěch bez participace těchto dvou zemí. A právě v klimatické politice si obě dvě země byly dlouhou dobu podobné.

Klimatickou politikou rozumíme taková opatření, která ve svém důsledku vedou k omezení emisí skleníkových plynů. Nemusí se jednat přímo o redukci CO₂ v uhelných elektrárnách, ale např. i o zvyšování energetické účinnosti, podporu obnovitelných zdrojů atd. Klimatická politika se dělí na adaptační a mitigační politiku. Mitigace je definována jako antropogenní intervence redukcující antropogenní vlivy na klimatický systém, která obsahuje strategie k omezení příčin a emisí skleníkových plynů a zvýšení kapacit pohlcujících skleníkové plyny. Adaptací se rozumí příprava na důsledky klimatických změn, jak škodlivých tak užitečných.³

Čína sice podepsala a ratifikovala Kjótský protokol, ale nevyplývaly z něj pro ni žádné mitigační závazky. Spojené státy jej na druhé straně podepsaly, ale neratifikovaly a poté od něj dokonce odstoupily. Neexistovaly tedy žádné mezinárodní závazky, které by tyto země nutily k redukci skleníkových plynů. V období mezi lety 2004 až 2009 však došlo k implementaci politik, které sice neměly za cíl primárně omezit emise, ale ve svém důsledku k tomu vedly, ačkoliv v absolutních číslech emise stále rostou.

---

¹ Pro vědce je velice obtížné určovat celkový objem skleníkových plynů vyprodukovaných jednou zemí, proto se údaj může v některých publikacích lišit.

² Netherlands Environmental Assessment Agency. *Global CO₂ Emissions: Increase Continued in 2007* (2008).

³ INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE. *Glossary of Terms used in the IPCC Fourth Assessment Report*. (2007).

Jednalo se především o zvyšování energetické účinnosti, podporu obnovitelných zdrojů, či zlepšování ochrany životního prostředí.

Práce si klade za cíl dokázat, že přes odlišný politický systém a socioekonomické podmínky byla klimatická politika obou zemí mezi lety 2004 a 2009 velice podobná, ačkoliv důvody pro ni byly v mnoha ohledech rozdílné. Teprve s nástupem Obamovy administrativy došlo ve Spojených státech k významnější změně kurzu, avšak ani ten nemusí být úspěšný při nevoli Kongresu. V Číně byla klimatická politika v daném období konzistentní a případné změny se objevovaly pouze v rétorice. Rok 2004 je zvolen s ohledem na Čínu, jelikož od tohoto roku se začal termín klimatická politika objevovat častěji v politických diskuzích a začaly vznikat klimatické strategie.

Práce se orientuje především na mitigační politiku, adaptace je zmíněna jen okrajově. Důvodem je především velmi obtížná srovnatelnost, jelikož je adaptace podstatně závislejší na lokálních podmínkách a jak v Číně tak v USA je kromě deklarované finanční podpory řešena především jednotlivými státy a provinciemi.

Globální změny klimatu jsou v současné době často diskutovaným tématem, ať už na akademické půdě či mezi širokou veřejností. Problémem tématu je však velmi častý ideologický přístup k němu, ať už z pozice klimatických skeptiků, či naopak členů nejrůznějších environmentálních organizací. Výstupů, které se snaží klimatickou politiku analyzovat bez těchto ideologických předpokladů, je podstatně menší počet. Proto se domníváme, že je téma relevantní pro obohacení diskuze o klimatické politice. Navíc se práce věnuje ambicióznímu tématu komparace dvou států, které jsou dle svých socioekonomických charakteristik jen těžko porovnatelné. Jejich klimatická politika se však komparovat dá a vykazuje až překvapivě podobné výsledky.

Metodologický základ práce se opírá především o analýzu pramenů (plánů, zákonů a oficiálních informačních zdrojů jednotlivých vlád) a relevantní literatury zabývající se klimatickou politikou. V návaznosti na analýzu dochází ke komparaci jednotlivých přístupů.

Text se opírá především o prameny, v případě Číny o národní plány, které deklarují cíle a nástroje pro jejich implementaci. U Spojených států se jedná o zákony, respektive tzv. executive summary a oficiální shrnutí Kongresu, které komparaci usnadňují. V práci jsou použita statistická data z oficiálních amerických a čínských zdrojů. Zvláště v případě Číny panují často obavy, zda data reflektují realitu, či jsou pro

potřeby režimu poupravena. Jelikož je však využití těchto údajů spíše ilustrativní a změny v řádu procent na celkovém závěru práce nic nezmění, je možné se o tato data opírat. Údaje ze Spojených států jsou často považovány za nejpřesnější možné informace. I u nich však platí to, co v případě Číny – odchylky v řádu procent by nic nezměnily. Stejně je tomu tak v případě použití informací z oficiálních stránek jednotlivých institucí či regionálních sdružení.

Rozbor tvorby klimatické politiky a tzv. decision-makingu je problematičtější. O vnitřním fungování nejvyššího vedení komunistické strany toho není příliš známo. Utváření environmentální politiky se navíc příliš autorů nezabývá. Práce se tedy opírá hlavně o dva autory – Gorilda Hegellunda,⁴ jehož popis tvorby environmentální politiky přijímá většina ostatních autorů, doplněného či spíše porovnávaného s Honyuanem Yu.⁵ Oba autoři se ve svých závěrech téměř neliší, ačkoliv pocházejí z odlišeného akademického prostředí. V případě Spojených států je analýza procesů jednodušší, protože politický systém má jasně dané procedury pro tvorbu legislativy a klimatická politika v tomto ohledu není výjimkou.

Dále jsou v práci použity studie a články mnohých autorů z Evropy, Asie a Spojených států. Ačkoliv jsou klimatické změny nyní velmi módním tématem, přímo klimatickou politikou sledovaných států se tolik akademiků nezabývá. Většinou se orientují spíše na energetickou politiku či mezinárodní rozměr tématu. V práci nejsou použity české zdroje, protože se přímo tomuto tématu nikdo dostatečně nevěnuje. V případě čínské klimatické politiky je problém v jazykové bariéře, ovšem většina nedůležitějších textů již vychází i v angličtině. Práce se vyhýbá literatuře, která má sloužit jako politická agitace, ať již ze strany radikálně environmentalistických uskupení, či naopak ze strany odpůrců existence globálního oteplování. Je použita pouze literatura, která byla k dispozici již v roce 2009. Zdroje, které mají v bibliografické informaci uveden rok 2010, byly v online verzi k dispozici v prosinci roku 2009.

---

⁴ HEGGELUND, Gorild. „China’s Climate Change Policy: Domestic and International Developments“. *Asian Perspective* 31. č. 2 (2007): 155-191.

⁵ YU, Hongyuan. „Global Environmental Regime and Climate Policy Coordination in China“. *Journal of Chinese Political Science* 9, č. 2 (2004): 63-77.

V případě Spojených států se opíráme především o nejnovější knihu americké profesorky Dianny Rahm,⁶ která poskytuje jako jedna z mála komplexní shrnutí americké politiky a analýzu Davida Campbella,⁷ který se věnuje především ekonomickému rozměru politiky. Tvorbu politiky v mezinárodním kontextu mapují především Joshua Busby,⁸ George E. Pataki a Thomas Vilsack⁹ z Council on Foreign Relations. Změně klimatické strategie a environmentální politiky s nástupem prezidenta Obamy se věnují Elizabeth Bomberg a Betsy Super,¹⁰ které sice nepůsobí v této oblasti zatím příliš dlouho, jejich výstupy jsou však velice kvalitní.

Analýza čínské politiky vychází především z výzkumů týmu vedoucího čínské sekce na Stockholm Environment Institute Karla Halldinga,¹¹ který se dlouhodobě věnuje problematice klimatické bezpečnosti a práce Andrease Oberheitmanna,¹² který se zabývá vnitřní čínskou politikou se zaměřením na klima. Přesahy do environmentální politiky vycházejí z knihy Elisabeth Economy,¹³ uznávané odbornice na tuto problematiku, případně Chena Ganga,¹⁴ Neila T. Cartera a Arthura P. J. Mola,¹⁵ kteří publikovali obsáhlé analýzy čínské environmentální politiky. Komentáře k jednotlivým programům se zakládají na výzkumech čínských akademiků jako např. Jianga Lina¹⁶

---

⁶ RAHM, Dianne. *Climate Change Policy in the United States: The Science, the Politics and the Prospects for Change*. (Jefferson, USA, London, UK: McFarland & Company, Inc., 2009).

⁷ CAMPBELL, David. *United States Climate Change and Energy Policy: An Overview and Analysis*. (FACET Analysis 2, 2009).

⁸ BUSBY, Joshua W. „Climate Change and National Security: An Agenda for Action“ (USA: Council on Foreign Relations, 2007).

⁹ PATAKI, George E.; VILSACK, Thomas J. *Confronting Climate Change: A Strategy for U.S. Foreign Policy*. (New York: Council on Foreign Relations, 2008).

¹⁰ BOMBERG, Elizabeth; SUPER, Betsy. „The 2008 US presidential election: Obama and the Environment“. *Environmental Politics* 18, č. 3 (2009): 424-430.

¹¹ HALLDING, Karl; HAN, Guoyi; OLSSON, Marie. „Chinas's Climate- and Energy-security Dilemma: Shaping a New Path of Economic Growth“, *Journal of Current Chinese Affairs* 38, č. 3 (2009): 119-134.

¹² OBERHEITMANN, Andreas; STERNFELD, Eva. „Climate Change in China – The Development of China's Climate Policy and Its Integration into a New International Post-Kyoto Climate Regime.“ *Journal of Chinese Affairs – China aktuell* 38, č.3 (2009): 135-164.

¹³ ECONOMY, Elisabeth. *The River Runs Black: The Environmental Challenge to China's Future*. (London: Cornell University Press, 2004).

¹⁴ GANG, Chen. *Politics of China's Environmental Protection: Problems and Progress*. (Singapur: World Scientific, 2009).

¹⁵ CARTER, Neil T.; MOL, Arthur P. J. *Environmental Governance in China* (London and New York: Routledge, 2007).

¹⁶ LIN, Jiang. *Taking out 1 billion tons of CO2: The magic of China's 11th Five-Year Plan?* (Lawrence Berkeley National Laboratory, 2008).

nebo Xuejuna Wanga,¹⁷ pracujících především pro Lawrence Berkeley National Laboratory, kteří analyzují realizaci čínských plánů.

Časově je práce ohraničena roky 2004 a 2009, jelikož v roce 2004 poprvé Čína zveřejnila klimatickou zprávu v rámci režimu Kjótského protokolu a tím se dá tento rok označit za vznik klimatické politiky. Ve Spojených státech má debata sice delšího trvání, ale jejímu většímu oživení dochází hlavně v druhém funkčním období prezidenta George W. Bushe. Rok 2009 je zvolen jako konečný především kvůli dostatečnému časovému odstupu od událostí tvorby klimatické politiky během tvorby práce (druhá polovina roku 2009 a první polovina roku 2010). Z tohoto důvodu se práce nevěnuje Kodaňskému summitu a období těsně před ním, jelikož v té době došlo k mnoha silným prohlášením, na jejichž analýzu je ještě příliš brzy. Teritoriálně se práce omezuje na Čínu a Spojené státy s občasným přesahem do mezinárodního společenství.

---

¹⁷ PRICE, Lynn; WANG Xuejun; YUN, Jiang. *China's Top-1000 Energy-Consuming Enterprises Program: Reducing Energy Consumption of the 1000 Largest Industrial Enterprises in China*. (Ernest Orlando Lawrence Berkeley National Laboratory, 2008).

1. Čínská klimatická politika

Čína je ve fázi rapidní industrializace a urbanizace zrovna v době, kdy se klimatická bezpečnost dostává na vrchol globální agendy a stále rostoucí čínská ekonomika hraje čím dál důležitější roli pro světový obchod. ČLR vypouští v současné době do ovzduší největší množství oxidu uhličitého ze všech států.¹⁸ Jelikož však začala věnovat pozornost klimatickým změnám až relativně nedávno, existuje pouze nevelký počet iniciativ a politik, které se zabývají, ať již přímo či nepřímo mitigací klimatických změn. Čínská klimatická politika je tak spíše vedlejším důsledkem politiky zaměřené na zlepšování energetické účinnosti, zvyšování použití nefosilních zdrojů energie, zalesňování a vylepšování stavu životního prostředí (nejvíce spojeného s kvalitou ovzduší).¹⁹ Do značné míry se dá říct, že čínská energetická politika je klimatickou politikou.²⁰ Jakožto země neuvedená v dodatku I Kjótského protokolu není Čína zavázána ke snižování emisí skleníkových plynů a její rozhodnutí v této oblasti jsou čistě dobrovolná.

Jedním z důvodů, proč Čína produkuje stále více emisí, je její role „dílny světa.“ Velké množství mezinárodních firem přesunulo v posledních letech svou energeticky náročnou výrobu právě do Číny, což vedlo ke snížení emisí v jedné části světa, ale k nárůstu ve druhé. Není možné získat přesná čísla, ale jedna studie uvádí, že přibližně 23 % čínských emisí vzniká kvůli čistému exportu, některé oficiální údaje uvádějí až třetinu.²¹

Teoreticky se Čína začala zabývat klimatickými změnami v roce 1988, kdy byla založena mezioborová skupina pro koordinaci politiky v rámci mezinárodních klimatických jednání. Reálně však existuje několik milníků, které by mohly posloužit jako výchozí body pro diskusi o čínské klimatické politice. Za nejčastěji používaný milník se dá označit publikování první zprávy o stavu klimatu a přijímaných opatřeních z 10. prosince 2004, která byla vydána kvůli povinnostem vyplývajícím z ratifikace Kjótského protokolu. Aktivněji se však klimatická změna dostala na agendu čínských vládních kruhů ještě o něco později s vydáním první Národní klimatické zprávy (*National Climatic Report*) a reakcí na zprávu Mezivládního panelu pro klimatické změny z let 2006, respektive 2007. V roce 2007 prezident Chu Ťin-tchao na Summitu

---

¹⁸ HALLDING, „Chinas's Climate-“, 122.

¹⁹ Ibid, 129.

²⁰ HEGGELUND, 161.

G8 v Heiligendammu řekl, že klimatická změna není jen environmentálním, ale hlavně rozvojovým tématem, které má tak ještě větší důležitost.²² V roce 2008 byla klimatická změna jedním z hlavních témat jedenáctého všečínského shromáždění lidových zástupců v březnu a čínského rozvojového fóra v dubnu. S konferencí na Bali a blížící se klimatickou konferencí v Kodani se Čína objevovala čím dál častěji ve světovém tisku, avšak na domácí půdě již k žádným výraznějším iniciativám, kromě deklarování dalších cílů do budoucnosti, nedošlo.

Na mezinárodním poli se čínská pozice v letech 2004 až 2009 zakládala převážně na argumentu, že čínský podíl na emisích CO₂, které se nakumulovaly za posledních 100 let, je zhruba 8 %, zatímco země rozvinutého světa vyprodukovaly podstatně více emisí, a proto nesou historickou zodpovědnost za klimatické změny. Navíc se Čína plně hlásí k jedné z klíčových zásad UNFCCC, že rozvinuté státy mají povinnost své emise omezit, zatímco u rozvojových je to na jejich ekonomických a sociálních možnostech. Také deklaruje, že by rozhodujícím faktorem měly být emise na obyvatele nikoliv emise v absolutních číslech.²³ S blížícím se summitem v Kodani deklarovala Čína svou ochotu zapojit se do společných akcí proti změnám klimatu a vyhlásila cíl do roku 2020 dosáhnout 15 % výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a snížit množství skleníkových plynů na jednotku HDP o významnou míru. Tento plán bude zahrnut do dalšího pětiletého plánu pro roku 2011 až 2016.²⁴ Hlavním cílem těchto gest je zachování pozitivního obrazu Číny v mezinárodní klimatické politice, který se snaží Čína dlouhodobě budovat.²⁵

Čína je klimatickými změnami potenciálně velice zranitelná, jak je podrobněji rozvedeno např. v později uvedené Bílé knize. Při tvorbě své politiky musí stát s těmito dopady počítat. Změny mohou mít pro Čínu jeden nečekaný efekt. Historicky byla role environmentálních krizí v politických protestech důležitá pro domácí stabilitu země. Dlouhotrvající lidová víra říkala, že extrémní počasí a přírodní katastrofy signalizují přicházející politické otřesy. Za předpokladu, že čínské vedení ví, že bouřky a zemětřesení nejsou mystickou příčinou politických událostí, mohou se stále racionálně

---

²¹ WATSON, Jim; WANG, Tao. *China's Carbon Emissions: Theirs or ours?* (Sussex Energy Group, 2008).

²² OBERHEITMANN, 141.

²³ Ibid, 141.

²⁴ BBC NEWS. „China's Climate Policy Shift“ 22. 9. 2009, [online] <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/8268792.stm>> (2. 5. 2010).

²⁵ WANG, Bo. „Understanding China's Climate Change Policy: From Both International and Domestic Perspectives.“ *American Journal of Chinese Studies* 16, č. 2 (2009), 10.

obávat toho, že veřejnost použije nějakou velkou klimatickou katastrofu jako mobilizační prvek pro povstání (založené částečně na naštvání způsobeném znečištěním a částečně jinými faktory), které by ohrozilo vládnoucí režim.²⁶

1.1 Institucionální rámec a klíčoví aktéři

V ČLR sice formálně existuje rozdělení moci na profesionální byrokratický státní aparát a stranické funkce, ve skutečnosti jsou však tyto dvě složky velice prolnuté a strana má samozřejmě hlavní vliv na chod státu. Nejvyšší státní funkce jsou víceméně totožné s nejvyššími stranickými funkcemi a proto se za hlavní mocenské centrum, které rozhoduje o strategickém směřování země, dá označit stálý výbor politbyra Komunistické strany Číny. Tomu předsedá prezident Chu Ťin-tchao, který je zároveň, alespoň teoreticky, hlavním tvůrcem priorit politiky. Jelikož ale stálý výbor funguje na principu kolektivního rozhodování (ovšem o jeho jednáních a vnitřních procesech toho není mnoho známo), je i on značně omezen.

Klimatická politika není příliš rozšířena mimo nejvyšší vládní orgány a jádro lidí, kteří o ní rozhodují, je relativně malé. Vliv nevládního sektoru a např. vědců byl dlouhou dobu velice omezený, protože tito lidé neměli přístup k rozhodovacím procesům.²⁷ V posledních letech ale vliv think-tanků a předních univerzit roste, ačkoliv se dá jejich dopad na neveřejné rozhodování jen těžko měřit. Ve spleťté mocenské struktuře je velice komplikované určit, která instituce má na tvorbu a implementaci jednotlivých politik největší vliv (pomineme-li zmiňovaný stálý výbor politbyra komunistické strany), o zásadních krocích klimatické politiky rozhoduje relativně úzká skupinka institucí a jednotlivců. V případě strategických rozhodnutí státu má hlavní vliv Národní rozvojová a reformní komise, v jejíž gesci je mimo jiné tvorba pětiletých plánů. Pod tu spadá hlavní vliv na ekonomickou, energetickou a nyní i klimatickou politiku. Ačkoliv není globální změna klimatu prioritou, delegování zodpovědnosti na NDRC značí, že klimatická změna není nadále vnímána pouze ve vědeckém kontextu, ale čím dál tím víc i v kontextu politickém a ekonomickém.²⁸ Je též považována za velmi

---

²⁶ WIENER, B. Jonathan. „Climate Change Policy and Policy Change in China.“ *UCLA Law Review* 55, (2008): 1820.

²⁷ RICHERZHAGEN, Carmen; SCHOLZ, Imme. *China's Capacities for Mitigating Climate Change* (Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, 2007), 15.

²⁸ HEGGELUND, 171.

propojenou se zahraniční politikou, což znamená, že je ovlivňována množstvím jiných zahraničněpolitických zájmů.²⁹

V roce 2008 přeorganizovalo čínské vedení vládu tak, že z několika menších agentur vznikla nová administrativně silnější ministerstva, z nichž jedno se zabývá životním prostředím.³⁰ Pro klimatickou politiku je však klíčové, že ochrana životního prostředí a rozpočet na ni je převážně v odpovědnosti lokálních autorit.³¹ Ty mohou samy stanovovat např. daň na spalování uhlí, finančně podporovat obnovitelné zdroje a vydávat regulace, které doplňují národní právo.³² Jednotlivá ministerstva neprosazují svou vlastní nezávislou politiku. Probíhá mezi nimi sice klasický boj o moc a vliv, ale jinak jsou pouze agenturami, které plní příkazy z komunistického vedení.

Na politiku má vliv i vztah se Spojenými státy. Americký odchod z Kjótského protokolu byl vnímán velice negativně a byl čínským ministerstvem zahraničí označen za nezodpovědné chování.³³ Číňané také pozorně monitorují klimatické iniciativy na americké politické scéně.

1.1.1 Komunistická strana Číny – stálý výbor politbyra

Ačkoliv se dle ústavy nejedná o nejvyšší státní ani stranický orgán, je stálý výbor politbyra orgánem, ve kterém dochází k nejdůležitějším rozhodnutím, která jsou potom pro stranický i státní aparát závazná. Počet jeho členů se pohybuje mezi pěti až devíti a o jeho rozhodovacích procesech není příliš známo. Čínská klimatická politika tak musí být vnímána v kontextu konceptu tzv. vědeckého rozvoje, který zdůrazňuje rovnováhu mezi hospodářským růstem, energetickou bezpečností, životním prostředím a klimatickými změnami. Jedná se o teoretický koncept, který zavedl současný prezident Chu Ťin-tchao a který má signalizovat odklon od politiky jeho předchůdců zaměřené pouze na ekonomický růst.³⁴

---

²⁹ HEGGELUND, 168.

³⁰ YARDLEY, Jim. „China Retools Its Government in Efficiency Push“. *The New York Times*, 12. 3. 2008. [online] <http://www.nytimes.com/2008/03/12/world/asia/12china.html?_r=1> (4. 5. 2010).

³¹ GU, Alun; TENG, Fei. *Climate Change: National and Local Policy Opportunities in China*. (Fondazione Eni Enrico Mattei, 2007), 6.

³² KOEHN, P.H. „Underneath Kyoto: emerging subnational government initiatives and insipient isme-bundling opportunities in China and the United States“. *Global Environmental Politics* 8, č. 1 (2008): 59.

³³ HEGGELUND, 176.

1.1.2 Národní rozvojová a reformní komise (*National Reform and Development Commission – NRDC*)

NDRC je jednou z nejdůležitějších institucí v čínském politickém systému. Jedná se o makroekonomického regulátora, který má mandát vyvíjet národní ekonomické strategie a dlouhodobé plány a má k dispozici velké množství lidských, finančních i politických zdrojů pro dosažení svých zájmů. Původně byla NDRC velice skeptická ke klimatickým otázkám a odvolávala se na vědeckou nejasnost. To se časem změnilo a nyní si komise uvědomuje možnosti dopadu klimatických změn na ekonomiku, ačkoliv stále odmítá mitigační závazky.³⁵

K zajištění kooperace mezi jednotlivými ministerstvy, které se podílejí na klimatické politice, slouží National Climate Change Coordination Leading Small Group (NCCCLSG), která funguje pod NRDC a jejím nejvyšším orgánem je meziministerský výbor předsedáný NRDC, který má 15 členů. Od roku 1998 také funguje kancelář pro klimatickou změnu v rámci NDRC, která funguje jako sekretariát pro koordinační skupinu.³⁶ V roce 2007 byla ustavena National Leading Group on Climate Change (NLGCC) vedená premiérem.

NDRC vede také delegaci klimatických vyjednávačů (na úrovni viceministrů), přičemž vedoucí vyjednávač je většinou z oddělení smluv a práva ministerstva zahraničí. NDRC má zodpovědnost jak za ekonomickou tak energetickou politiku. Pokud je klimatická změna definována jako zahraničněpolitické téma, tak má MFA velký vliv na pozici ve vyjednávání.³⁷

1.1.3 Všečínské shromáždění lidových zástupců (*National People's Congress*)

Formálně nejvyšší orgán čínského politického systému. Schvaluje zásadní strategická rozhodnutí vedení země, tedy i energetickou politiku a principy politiky životního prostředí. Počet jeho členů se pohybuje mezi dvěma až třemi tisíci a schází se

---

³⁴ SHAMBAUGH, David. *China's Communist Party: Atrophy and Adaption*. (California: University of California Press, 2009), 119.

³⁵ B BJORKUN, Ida. *China in International Politics of Climate Change: A Foreign Policy Analysis*. (Lysaker: The Fridtjof Nansen Institute, 2005), 43.

³⁶ HEGGELUND, 168.

³⁷ HEGGELUND, 176.

jednou ročně. Vláda je exekutivní orgánem NPC. NRDC poté tato rozhodnutí implementuje do praxe ve formě tvorby komplexních plánů.

1.1.4 Ministerstvo zahraničí

Ministerstvo zahraničí hraje důležitou roli v mezinárodních politických procesech, ačkoliv je méně aktivní v technických a výzkumných aspektech. Ve vyjednáváních se snaží zajistit transfer technologií a nastolit příznivé podmínky k zisku mezinárodních zdrojů financování. Klimatická změna je tak vnímána jako zahraničněpolitické téma a je tak ovlivněna ostatními aktivitami ministerstva.

1.1.5 Ministerstvo ochrany životního prostředí

Postrádá sílu vymáhat si dodržování environmentálních zákonů, ačkoliv je v jejich přípravě velice aktivní. Může ale dosáhnout svých cílů nepřímo. Přibližně od roku 2008 jsou vedoucí pracovníci jednotlivých provincií a 1000 největších státních podniků hodnoceni částečně podle energetické spotřeby na jednotku HDP, vypočítané speciální metodologií.³⁸ Ministerstvo je povinno předkládat centrální bance seznam podniků, které mají vysokou spotřebu energie. Pokud ty nedodržují plán, může jim banka ztížit čerpání úvěru. Jeho vliv postupem času roste.³⁹ Naráží ovšem na nedostatečné kapacity ve financích i lidských zdrojích. Má přibližně jen osminu zaměstnanců jako americká EPA, která má velice podobnou agendu.⁴⁰

1.1.6 Ostatní instituce

Před rokem 1998 byla za koordinaci klimatických změn zodpovědná China Meteorological Administration (CMA). Ta je společně s Chinese Academy of Sciences nyní zodpovědná za výzkum. CMA reprezentuje Čínu při IPCC, ale jinak hraje dnes marginální roli.⁴¹

---

³⁸ GANG, Chen. *Politics of China's Environmental Protection: Problems and Progress*. (Singapur: World Scientific, 2009), 115.

³⁹ WANGA, Qiang; CHEN, Yong. „Energy saving and emission reduction revolutionizing China's environmental protection“. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 14 (2010), 538-9.

⁴⁰ DIAMOND, Jared; LIU, Jianguo. „Revolutionizing China's Environmental Protection“. *Science* 319, č. 4 (2008): 37.

⁴¹ HEGGELUND, 168.

The Ministry of Science and Technology (MOST) je další klíčové ministerstvo v rámci NCCCLSG kvůli svému propojení s výzkumem a transferem technologií. Od 90. let funguje program na výzkum klimatických změn. Tento program hraje ústřední roli ve vývoji CDM projektů v Číně.⁴²

1.2 Dokumenty a praktické stránky klimatické politiky

Politiku shrnuje stanovování mnohých cílů, ale i značně nejasné postupy, jakými by tyto cíle měly být naplněny. Např. ke snižování energetické intenzity hospodářství postupně dochází, ale občas spíše díky zavádění modernějších technologií kvůli konkurenceschopnosti než díky systematické snaze vlády. Existují tři hlavní skupiny energetických cílů relevantních pro klimatickou politiku: povinné snižování energetické náročnosti v rámci jedenáctého pětiletého plánu, cíle pro využívání obnovitelných zdrojů na roky 2010 a 2020 a mitigační cíle v rámci Národního programu pro klimatické změny.⁴³

Čína je v posledních letech nejaktivnějším příjemcem tzv. CDM, což je jeden ze tří mechanismů Kjótského protokolu, který umožňuje zemím uvedeným v dodatku I investovat do redukce skleníkových plynů v rozvojových zemích. Zprvu byla skeptická, jelikož vnímala tyto projekty jako snahu rozvinutých zemí vyhnout se redukcí skleníkových plynů na svém území, přibližně od roku 2004 se však tento postoj změnil. Díky těmto projektům vyprodukuje Čína do roku 2012 přibližně 1,2 miliardy kreditů pro emise tun CO₂, což znamená, že zhruba 52 % redukce celkových světových emisí se odehraje na čínském území.⁴⁴

1.2.1 Jedenáctý pětiletý plán

Jedním z hlavních cílů 11. pětiletky je snížit energetickou intenzitu o 20 % a dosáhnout 10% snížení hlavních polutantů. Dosažení těchto cílů je považováno za povinné. Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na 10 % v roce 2010 a 15 % v roce 2020

---

⁴² HEGGELUND, 173.

⁴³ HALLDING, „Chinas's Climate-“, 127

⁴⁴ UNEP UNEP Rise CDM/JI Pipeline Analysis and Data Base, 2007. Převzato z LEWIS, Joanna I. „China's Strategic Priorities in International Climate Change Negotiations. *Washington Quarterly* 31, č. 1 (2007/8): 155-174. s. 167.

a další dílčí cíle jsou doporučené.⁴⁵ NDRC a SEPA jsou určeny jako instituce zodpovědné za snížení intenzity i produkce polutantů na národní úrovni. Vznikl též plán pro provincie v rámci jejich pětiletok, od 30 % redukce pro provincii Ťilin až po 12 % redukci pro Tibet.⁴⁶ V červnu 2008 vydala NRDC Provinční programy pro mitigaci klimatických změn a adaptaci v Číně (*Provincial Programmes for Climate Change Mitigation & Adaptation in China*). Podle tohoto dokumentu by mělo dojít ke vzniku plánů pro jednotlivé provincie, nejprve v 7 pilotních a poté ve zbytku provinciích, do roku 2012 s finanční pomocí UNDP, Norska a EU.⁴⁷

Pokud by opravdu k 20% snížení energetické intenzity došlo, znamenalo by to úsporu kolem 1,5 miliard tun CO₂ v roce 2010 (v závislosti na míře ekonomického růstu), závazek EU je snížit emise o zhruba 300 milionů tun v roce 2012.⁴⁸ Plán pro úspory energií a redukci emisí, který je v pětiletce přímo zakomponován, je odklonem od tradičního modelu založeného pouze na ekonomickém růstu. Jeden z doplňujících oběžníků obsahuje i podporu 10 centrálních úsporných projektů, které mají ve státních i soukromých budovách snižovat spotřeby energií skrze zateplování, efektivnější využití odpadů atd. Nové budovy musí mít pouze 50% spotřebu energie jako budovy z 80. let. Plán by měl vést k úspoře 240 milionu tun uhlí během pěti let.⁴⁹

Jednou z klíčových iniciativ pro dosažení 20% snížení energetické náročnosti na jednotku HDP je program Top-1000 spotřebitelů energie, který stanovil cíle úspor pro 1008 energeticky nejnáročnějších firem. Byl spuštěn oddělením pro konzervaci surovin a ochranu životního prostředí NRDC a dalšími orgány. Celková spotřeba 1008 podniků v roce 2004 byla 673 Mtce (19,7 EJ), což bylo přibližně 33 % národní spotřeby energie a 47 % využití energie v průmyslu. Dosažená úspora se má rovnat 100 Mtce do roku 2010.⁵⁰

---

⁴⁵ 11TH FIVE YEARS PLAN, „Facts and Figures: China's Main Targets for 2006-2010“.

[online]<http://www.gov.cn/english/2006-03/06/content_219504.htm>, poslední přístup 24. 4. 2010.

⁴⁶ GU, 7.

⁴⁷ AGNE, Stefan. *Provincial Programmes for Climate Change Mitigation & Adaptation in China*. Projev na workshopu, 30. 7. 2008, Peking. K dispozici na:

<<http://www.ccchina.gov.cn/WebSite/CCChina/UpFile/2008/200872105017350.pdf>> (24. 4. 2010).

⁴⁸ LIN, Jiang. *Taking out 1 billion tons of CO₂: The magic of China's 11th Five-Year Plan?* (Lawrence Berkeley National Laboratory, 2008), 1.

⁴⁹ WANGA, 537-8.

⁵⁰ PRICE, Lynn; WANG Xuejun; YUN, Jiang. *China's Top-1000 Energy-Consuming Enterprises Program: Reducing Energy Consumption of the 1000 Largest Industrial Enterprises in China*. (Ernest Orlando Lawrence Berkeley National Laboratory, 2008), 2.

Dále je v plánu uzavření 50 GW malých a neefektivních tepelných elektráren. Do roku 2008 Čína zrealizovala polovinu tohoto plánu (25,87 GW), čímž ušetřila 32,6MT uhlí a redukovala emise o 65,2 MT.⁵¹

1.2.2 Národní program pro klimatické změny (*China's National Climate Change Programme*)

Základním programovým dokumentem klimatické politiky ČLR je Národní program pro klimatické změny publikovaný v červnu 2007 státní radou, tzn. vládou. Poskytuje informace o vývoji emisí, zdůrazňuje priority klimatické politiky a vytyčuje rámcové cíle, které mají být dosaženy v rámci jedenáctiletého pětiletého plánu do roku 2010. Skládá se ze tří částí – „Klimatická změna a odpovídající úsilí“, „Dopady a výzvy klimatické změny pro Čínu“ a „Zásady, principy a cíle Číny v souvislosti s klimatickými změnami.“ Zároveň se jedná o první podobný program mezi rozvojovými zeměmi vůbec.⁵²

První část shrnuje dosažené úspěchy v nepřímé redukci CO₂, tzn. v činnostech, které sice neměly za primární cíl redukci emisí, ale vedly k ní. Šlo především o snižovaná energetická intenzity v energetice, což mezi lety 1991 a 2005 vedlo k úspoře 1,8 miliard tun CO₂. Podíl obnovitelných zdrojů tvořil v roce 2005 7,5 % celkové energetické spotřeby, což odpovídá 380 milionům tun emisí CO₂. Zalesňování ušetřilo 3,06 miliard tun CO₂, lesní hospodářství 1,62 milionu tun,⁵³ zabránění kácení lesů 430 milionů tun. Dokument zmiňuje jako účinné klimatické opatření i politiku jednoho dítěte, která vedla do roku 2005 k úspoře 1,3 miliard tun CO₂, jelikož se narodilo o 300 milionů méně dětí.⁵⁴

Druhá část se podrobně věnuje potenciálnímu nebezpečí konkrétních dopadů klimatických změn na čínské území, socioekonomickou situaci a zemědělství. Z hlediska celé klimatické politiky se však jedná pouze o informativní část, kterou není třeba v kontextu práce podrobněji rozebírat.

Klíčovou částí je třetí kapitola, která stanovuje zásady, principy a cíle klimatické politiky. Ty jsou velmi obecné a v zásadě mezi nimi není velký rozdíl.

---

⁵¹ WANG, Bo, 18.

⁵² HALLDING, „Chinas's Climate-“, 127.

⁵³ Zde se pravděpodobně jedná o chybu v překladu a správně se jedná o miliardy a ne miliony.

⁵⁴ CHINA'S NATIONAL CLIMATE CHANGE PROGRAMME, 2007, 11-12.

Zásadami klimatické politiky je plně realizovat vědecký přístup k rozvoji, podporovat tvorbu harmonické socialistické společnosti,⁵⁵ prohloubit státní politiku šetření surovinami a ochrany životního prostředí, kontrolovat emise skleníkových plynů, zvýšit kapacity pro udržitelný rozvoj, zajistit ekonomický rozvoj, šetřit energií, optimalizovat energetickou strukturu, posílit ekologickou konzervaci a ekologicky šetrnou výstavbu, spoléhat na vědecký a technologický pokrok a v neposlední řadě zvýšit kapacity pro potýkání se s klimatickými změnami.⁵⁶

Vedoucím principem politiky má být potýkání se s klimatickými změnami v rámci konceptu udržitelného rozvoje. Čína se hlásí ke „společné, ale rozdílné zodpovědnosti,“⁵⁷ což znamená, že rozvojové státy musí v první řadě bojovat s chudobou vlastních obyvatel a zajistit tak udržitelný rozvoj. Dále má být kladen stejný důraz na mitigaci a adaptaci a klimatická politika má být integrována s ostatními relevantními politikami. Opět je zmíněna podpora vědy a výzkumu a aktivní participace na mezinárodní spolupráci.⁵⁸

Hlavními strategickými cíli je dosáhnout znatelných výsledků v kontrole emisí skleníkových plynů, zvýšit schopnost adaptace, dosáhnout vědeckého pokroku, posunout současné technologie na vyšší úroveň, výrazně zvýšit veřejné povědomí o klimatických změnách a posílit instituce a mechanismy pracující s klimatickými změnami. Do roku 2010 má Čína dosáhnout široké palety opatření ve všech aspektech své ekonomiky.⁵⁹

Naprostá většina opatření je velmi obecná a v zásadě nekonfliktní, ať už se jedná o podporu energetických úspor, optimalizaci energetické spotřeby, zvyšování efektivity při využití průmyslových materiálů či lepší využití odpadů.⁶⁰

Národní program se vyslovuje pro aktivní výstavbu jaderných elektráren, využití metanu z uhelných ložisek a masivní rozšíření obnovitelných zdrojů energie včetně velkých hydroelektráren. Dále má za cíl zvýšit pokrytí lesními porosty o 20 % oproti stavu z roku 2005.⁶¹ Do roku 2010 mají také být obnoveny mangrovové porosty.⁶² Dále

---

⁵⁵ U těchto dvou zásad se jedná o dvě obecné premisy brané jako priority prezidenta Chu Ťin-tchaa a premiéra Wen Ťia-paa

⁵⁶ CHINA'S NATIONAL CLIMATE CHANGE PROGRAMME, 2007, 22.

⁵⁷ Princip *common but differentiated responsibilities* je základním kamenem jednání UNFCCC

⁵⁸ CHINA'S NATIONAL CLIMATE CHANGE PROGRAMME, 2007, 24-25.

⁵⁹ Ibid, 26.

⁶⁰ Ibid, 26-27.

⁶¹ Ibid, 27.

⁶² Ibid, 27.

má být do roku 2010 rozšířena znalost klimatických změn do všech rezidentních komunit a manažeři mají být schopni se s nimi vyrovnávat po organizační stránce.⁶³

Poslední čtvrtá část obsahuje obsáhlý výčet aktivit, které mají k efektivní klimatické politice přispět. Jedná se především o formulování a implementaci relevantních zákonů a regulací. Především se má revidovat energetický zákon a implementovat do praxe zákon o obnovitelných zdrojích. Posílit roli trhu, postupně zavést cenové mechanismy, které budou reflektovat omezenost zdrojů, reformovat zahraniční obchod v oblasti exportu energeticky náročného zboží.⁶⁴

Rozvojem vodních elektráren se očekává redukce emisí o 500 Mt CO₂, rozvojem jaderné techniky o 50 Mt CO₂, rozvojem termální energie a stažením starých jednotek úspora 100 Mt CO₂, větší podporou využití metanu (např. jeho osvobození od sondovacích poplatků) redukce o 200 Mt CO₂, rozvojem bioenergie (např. spalování slámy, využití bahenního plynu, používání bio-etanolu) úspora 30 Mt CO₂, podporou obnovitelných zdrojů energie úspora 60 Mt CO₂.⁶⁵

Dále má dojít k zavedení zodpovědnosti orientované na výsledek a hodnocení energetických úspor a implementaci spotřeby energie do komuniké o HDP a většímu použití tržních nástrojů k podpoře produktů šetřících energii. Stranou nezůstává ani podpora veřejné dopravy, výzkum a vývoj hybridních a elektrických vozidel a podpora rozvoje energeticky nenáročných budov.⁶⁶ Je také zřízen fond na administraci projektů čistých technologií.⁶⁷

1.2.3 Bílá kniha: Čínská politika a akce proti klimatickým změnám (*White Paper: China's Policies and Actions on Climate Change*)

V rámci jedenáctého pětiletého plánu nejsou přesně specifikovány priority pro oblastí související s klimatickou politikou. Proto byla v říjnu 2008, tedy přibližně v polovině období, publikována bílá kniha pro klimatické změny, která společně s Národním programem pro klimatické změny vytváří prioritní rámec této politiky.

---

⁶³ Ibid, 28.

⁶⁴ Ibid, 31.

⁶⁵ Ibid, 31-35.

⁶⁶ Ibid, 36-39.

⁶⁷ Ibid, 56.

Kniha má osm základních částí, které postupně analyzují dopad klimatických změn na Čínu a představují priority, konkrétní politické nástroje pro mitigaci a adaptaci, zvyšování povědomí o klimatických změnách, priority mezinárodní spolupráce a institucionální uchopení celé politiky. Zásadními pasážemi jsou úvod, cíle a politické nástroje pro mitigaci.

Předmluva přiznává velkou zranitelnost Číny klimatickými změnami a zdůrazňuje nutnost se s nimi vyrovnávat. Hlavní výzvou je adaptace, zároveň je však přiznáno, že: „Množství tlaků na rozvoj ekonomiky, vymýcení chudoby, a mitigaci emisí skleníkových plynů představují pro Čínu problémy v jejích snahách vyrovnat se s klimatickými změnami, jelikož země prochází rapidním ekonomickým vývojem.“⁶⁸ Kniha zdůrazňuje, že byl implementován Národní plán pro klimatické změny, ale zároveň je stále hlavním cílem ekonomický rozvoj, který, ačkoliv budou pro mitigaci a adaptaci použity všechny dostupné prostředky, nesmí být jakkoliv omezen.⁶⁹

Sekce strategie a cílů pro nakládání s klimatickou změnou ve velké míře kopíruje Národní program klimatických změn. Jsou vyjmenovány stejné priority (vědecký rozvoj, kontrola emisí skleníkových plynů, podpora energetických úspor atd.). Explicitně je však zmíněn cíl transformace ekonomiky na energeticky méně náročná odvětví průmyslu a zemědělství a zvýšení podílu služeb.⁷⁰ Důraz má být kladen jak na mitigaci, tak adaptaci, adaptace je však pro rozvojové státy klíčová. Je zmíněn cíl 20% snížení intenzity na jednotku HDP do roku 2010 a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na energetice na 10%, čímž má dojít i ke snížení emisí CO₂.⁷¹

Hlavním heslem, kterým se má klimatická politika řídit, je „méně vstupů, méně spotřeby, méně emisí, více efektivity.“ Toho má být dosaženo pomocí restrukturalizace ekonomiky, podpory hi-tech průmyslu a služeb a omezením vysoce energeticky náročných odvětví. Bude spuštěna kampaň na kontrolu největších podniků a jejich „zelenání“. Pilotní projekt monitoringu byl spuštěn ve 24 provinciích a městech v oficiálních budovách. Byl také spuštěn systém recyklačního hospodářství. Kombinací

---

⁶⁸ WHITE PAPER: „CHINA'S POLICIES AND ACTIONS ON CLIMATE CHANGE“, 2008. K dispozici na <http://china.org.cn/government/news/2008-10/29/content_16681689.htm>, Foreword.

⁶⁹ WHITE PAPER, Foreword.

⁷⁰ Ibid, Strategies and Objectives for Addressing Climate Change.

⁷¹ Ibid, Strategies and Objectives for Addressing Climate Change.

všech snah o zvýšení efektivity se energetická náročnost na jednotku HDP snížila v letech 2006 a 2007 o 1,79 % respektive 3,66 %.⁷²

1.2.4 Zákon o obnovitelných zdrojích energie (The Renewable Energy Law of the People's Republic of China – 2005)

Zákon o obnovitelných zdrojích byl odsouhlasen většinou ministerstev v únoru roku 2005 a vstoupil v platnost v lednu roku 2006. Zákon nestanovuje jasný cíl, jaký podíl mají obnovitelné zdroje mít, ale říká, že takový cíl má být stanoven.⁷³

Zákon zmiňuje povinnost jednotlivých lokálních vlád navyšovat podíl obnovitelných zdrojů. Cena není určena trhem, ale garantována státem. Finanční instituce mají tyto projekty preferovat preferenčními půjčkami.⁷⁴ Článek 26 zmiňuje daňové úlevy pro takové projekty. Zatím však nebylo vydáno žádné nařízení ani směrnice, které by to upravovaly. K podpoře dochází tak jen ad hoc ve velmi limitované míře. Jediné zvýhodnění pocházející z roku 2001 (tedy čtyři roky před publikováním zákona o obnovitelných zdrojích), lehce snižuje daně pro větrné elektrárny a spalovny komunálního odpadu.⁷⁵ Zákon zároveň neobsahuje ani jednu zmínku o klimatu či klimatických změnách.

---

⁷² Ibid, Policies and Actions to Decelerate Climate Policy.

⁷³ HEGGELUND, 163-4.

⁷⁴ THE RENEWABLE ENERGY LAW OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, 2005

⁷⁵ WANG, Feng; YIN, Haitao; LI, Shoude. „China's Renewable Energy Policy: Commitments and Challenges“. *Energy Policy* 38 (2010): 1874.

2. Americká klimatická politika

Spojené státy jsou díky pozici prvního respektive druhého největšího producenta oxidu uhličitého na světě, světové velmoci a v neposlední řadě vysoké úrovni vědy a techniky, dlouhodobě předním aktérem světové klimatické politiky. Stály u vzniku UNFCCC, Kjótského protokolu i mnoha jiných menších iniciativ. Mezi lety 2004 a 2009 se jejich postoj ke klimatickým změnám postupně měnil, částečně kvůli změnám v globálním pohledu na problematiku a větší vědecké jistotě, částečně kvůli výměně administrativy.

Zatímco prezidenti George Bush starší a Bill Clinton postupovali na mezinárodním poli v klimatické politice aktivně, George W. Bush byl o poznání skeptičtější, především ve svém prvním volebním období. Za vlády prezidenta Clintona podepsaly USA Kjótský protokol a staly se součástí dodatku I, který je povinoval k redukci emisí skleníkových plynů. Ještě před hlasováním o Kjótském protokolu naznačil Senát, že jej neratifikuje, když poměrem 95-0 schválil tzv. Byrd-Hagelovu rezoluci, která signalizovala, že USA odmítnou jakoukoliv mezinárodní klimatickou smlouvu, která neobsahuje rozvrh závazků pro rozvojové země (v roce 2005 byla zmírněna Bingman-Specterovou rezolucí, která vyzvala USA k povinnému snížení emisí, i když se rozhodnou neratifikovat protokol).⁷⁶ Clinton se tak raději o ratifikaci protokolu vůbec nepokusil a George W. Bush nakonec Kjótský protokol opustil úplně.

Bushův hlavní argumente proti závazné dohodě a legislativě vedoucí ke snižování emisí byl shodný s důvody Byrd-Hagelovy rezoluce - jednou ze základních zásad UNFCCC, že emise mají povinně snižovat pouze rozvinuté země a rozvojové tak mohou činit na dobrovolné bázi. Prezident Bush označil redukci emisí dokonce za nepřijatelnou ránu pro americkou ekonomiku a nespravedlivé rozdělení zodpovědnosti mezi státy. Začal také zpochybňovat vědeckou věrohodnost celého konceptu lidského vlivu na globální oteplování, což jeho dva předchůdci nedělali, respektive se odvolával na nedostatečné důkazy pro tuto teorii.⁷⁷

---

⁷⁶ PATAKI, George E.; VILSACK, Thomas J. *Confronting Climate Change: A Strategy for U.S. Foreign Policy*. (New York: Council on Foreign Relations, 2008), 26.

⁷⁷ RAHM, Dianne. *Climate Change Policy in the United States: The Science, the Politics and the Prospects for Change*. (Jefferson, USA, London, UK: McFarland & Company, Inc., 2009), 43.

Tento postoj se však postupem času měnil a přibližně od roku 2004 se začala klimatická témata na půdě Kongresu objevovat a Bushova administrativa akceptovala konsenzus, že klimatická změna je způsobována člověkem, ačkoliv nadále trvala na to, že její omezení by bylo pro americkou ekonomiku příliš drahé.⁷⁸ Uveřejnění čtvrté hodnotící zprávy Mezivládního klimatického panelu v roce 2007, které opět navýšilo pravděpodobnost, že jsou klimatické změny způsobené člověkem, téma klimatické politiky ještě více zintenzivnilo. Zároveň se začaly stále častěji objevovat hlasy, že klimatické změny v jiných světových regionech, mohou představovat potenciální bezpečnostní hrozbu pro Spojené státy.⁷⁹

Spojené státy za Bushovy éry experimentovaly s alternativními fóry pro diskuzi o klimatických změnách, které byly podstatně užšího charakteru než OSN, jako např. Asijsko-pacifické partnerství pro čistý rozvoj a klima (*Asia-Pacific Partnership on Clean Development and Climate*) či Velká ekonomická setkání o energetice a klimatické změně (*Major Economic Meetings on Energy and Climate Change – MEM*). Aktivita v těchto skupinách se však specializovaly hlavně na rozvoj vědy, technologické spolupráce a sdílení know-how. Jelikož však byla tato fóra vnímána ostatními aktéry spíše skepticky,⁸⁰ bylo pro USA nevyhnutelné zapojit se aktivněji zpět do diskuze v rámci OSN.

Ačkoliv na federální úrovni došlo pouze k několika nepřímým jevům klimatických iniciativ např. v rámci podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, na úrovni jednotlivých států vznikaly programy, které prosazovaly komplexní klimatickou politiku včetně např. zavedení systému cap-and-trade. Tím se však začalo objevovat nebezpečí konfliktu mezi státy a federální vládou, respektive ústavou, jelikož např. systém cap-and-trade plně v souladu s ústavou být nemusí (zatím neexistuje precedent).⁸¹ Proto představovalo jisté uklidnění, že oba dva hlavní prezidentští kandidáti ve volbách roku 2008 považovali klimatické změny za jednu ze svých priorit.

Nová administrativa prezidenta Obamy v tomto ohledu svoji předvolební rétoriku splnila a klimatické změny se staly národní prioritou.⁸² V rámci ministerstva

---

⁷⁸ BUSBY, Joshua W. „Climate Change and National Security: An Agenda for Action“ (USA: Council on Foreign Relations, 2007), 44.

⁷⁹ Ibid, 8-9.

⁸⁰ PATAKI, 28-9.

⁸¹ RAHM, 56-7.

⁸² PELLERIN, Cheryl. „Obama Makes Climate Change a National Priority: U. S. Technical Agencies Prepare to Help Regions Understand Local Effects. America.gov. 27. 1. 2009 [online].

zahraničí byl dokonce jmenován speciální vyslanec pro klimatické změny a zintenzivnila se i diskuze v Kongresu. Zde byl předložen také naprosto revoluční návrh zákona, který by zavedl federální systém cap-and-trade. Rok 2009 tak představoval alespoň teoreticky zásadní změnu ve vývoji klimatické politiky.

2.1 Institucionální rámec a klíčoví aktéři

Demokratický politický systém se silnou rolí exekutivy umožňuje vstupovat do legislativního procesu celé řadě aktérů, hlavní slovo má však Kongres a prezident. Problematika globálního oteplování je však velice složitá a dotýká se mnoha oblastí politiky – od životního prostředí, přes energetiku a mezinárodní politiku až po ekonomiku. To umožňuje celé řadě aktérů, jak přímo v rámci vládního aparátu tak mimo (např. nestátním organizacím či průmyslovým lobby), do celého procesu zasahovat. Nacházení konsenzu je tak velice složité, obtížné a zdlouhavé.⁸³ Navíc poslední dva velké energeticko-klimatické zákony ukázaly, že je nalezení shody často dokonce nemožné.

V tvorbě a implementaci politiky hraje také významnou roli Agentura pro ochranu životního prostředí (*Environmental Protection Agency* - EPA). Naopak role ministerstva zahraničí (*Department of State*), které je vidět v mezinárodních vyjednáváních, dovnitř země tak silná není. Nezanedbatelnou roli hrají soudy, především v rozhodování, co je v moci federální vlády a kam až sahají legislativní možnosti jednotlivých států. Příkladem je např. kalifornská legislativa pro redukci výfukových plynů. Aby tak mohla činit, potřebuje povolení od EPA. Ta zpravidla toto povolení vydávala, ale v roce 2008 to odmítla. Kalifornie se rozhodla domoci svého práva soudem.⁸⁴ EPA nakonec po naléhání prezidenta Obamy povolení udělila, čímž podpořila i do budoucna možnosti jednotlivých států regulovat vlastní emise i bez obecné federální legislativy.⁸⁵

<<http://www.america.gov/st/energy-english/2009/January/20090127161856lcnirellep9.743899e-02.html>> (10. 5. 2010).

⁸³ BOMBERG, Elizabeth; SUPER, Betsy. „The 2008 US presidential election: Obama and the Environment“. *Environmental Politics* 18, č. 3 (2009): 428.

⁸⁴ CAMPBELL, David. *United States Climate Change and Energy Policy: An Overview and Analysis*. (FACET Analysis 2, 2009), 10.

⁸⁵ ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „California Greenhouse Gas Waiver Request“ [online]. <<http://www.epa.gov/otaq/climate/ca-waiver.htm>> (10. 5. 2010).

2.1.1 Prezident

Díky své unikátní roli může prezident značně ovlivňovat celkový směřování země díky nastavení svých priorit a širokému spektru pravomocí. Jeho postoj ke klimatické politice má velký vliv na vnímání problému mezi veřejností a jeho priority ovlivní legislativu.

Klimatická politika prezidenta Bushe měla přibližně od roku 2004 několik hlavních zásad. Měla být integrována do principů boje s chudobou, vlády práva, investic do lidského kapitálu, stabilních ekonomických institucí. Hlásila se k principům UNFCCC (ovšem s jistými zásadními výjimkami), uznávala potřeby rychlé akce za předpokladu udržení ekonomického růstu a tím zlepšení životní situace obyvatel. Zároveň zdůrazňovala potřebu participace všech národů na postupu proti klimatickým změnám. V neposlední řadě podporovala investice do vědy a rozvoje nových technologií.⁸⁶ Dva důležité zákony, které byly v době jeho prezidentství přijaty, zákon o energetické politice a zákon o energetické nezávislosti a bezpečnosti, se dotýkaly klimatických otázek pouze nepřímo skrze např. podporu obnovitelných zdrojů.

Bush odmítal závazné limity na produkci skleníkových plynů. Upřednostňoval tržní mechanismy, rozvoj nových technologií a dobrovolné iniciativy před federální kontrolou a regulací. Čisté technologie byly podporovány daňovým zvýhodněním a federálními granty. Hlavními podporovanými oblastmi bylo „čisté“ uhlí včetně rozvoje technologií CCS (*carbon capture and storage*), biopaliva, hybridní automobily s elektrickým pohonem, jaderná energetika další generace, energetická účinnost včetně používání energetických štítků u vládních budov.⁸⁷

Prezident Obama řekl již během své volební kampaně, že chce zavést důslednou klimatickou politiku a po uvedení do úřadu ji začal i aktivně prosazovat.⁸⁸ Během kampaně se dostala environmentální témata a klimatická změna jako taková často do popředí zájmu médií, což nebylo v předchozích kampaních obvyklé.⁸⁹ Vyzval také úřady k většímu využívání již existujících možností pro omezení skleníkových plynů (např. v rámci Clean Air Act). Prioritami jsou investice do transformace ekonomiky na „zelenější“ a do technologického rozvoje, rozvoj obnovitelných zdrojů a překvapivě i

---

⁸⁶ WATSON, Harlan. „U.S. Climate Change Policy“. Prezentace na workshopu, 2005, Bonn [online]. <http://unfccc.int/files/meetings/seminar/application/pdf/sem_pre_usa.pdf> (24. 4. 2010), 1.

⁸⁷ CAMPBELL, 6.

⁸⁸ CAREY, John. „Obama’s Cap-and-Trade Plan“. *Businessweek*, 5. 3. 2009 [online]. <http://www.businessweek.com/magazine/content/09_11/b4123022554346.htm> (24. 4. 2010).

jaderné energetiky, zvyšování energetické účinnosti. Hlavně se však chce prezident pokusit zavést systém cap-and-trade, který omezí celkové množství emisí a umožní obchodovat s povolenkami.⁹⁰

V červnu 2009 vydal Bílý dům studii, která podrobně analyzuje dopady klimatických změn na americké území a ekonomiku a projektuje scénáře do budoucna.⁹¹ Jedná se o další signál, že bude Obamova administrativa v této oblasti mnohem aktivnější než její předchůdce.⁹²

2.1.2 Kongres

Jakožto hlavní zákonodárny orgán má Kongres zásadní vliv na tvorbu klimatické legislativy. Jeho aktivita a priority záleží samozřejmě primárně na politickém obsazení a prioritách obou politických stran.

109. Kongres zaznamenal obrat v postoji Bushovy administrativy ke klimatickým změnám a velké množství legislativních návrhů na klimatickou legislativu z obou stran, ale přijatý byl v roce 2005 pouze Energy Policy Act.⁹³

110. Kongres prosadil především Energy Independence and Security Act v roce 2007 (EISA). A také autorizoval daňová zvýhodnění pro čisté technologie a obnovitelné zdroje jako součást 700 miliardového stimulačního balíčku. Ten mimo jiné obsahoval podporu větrné a sluneční energie, biomasy, výstavby energeticky úsporných domů, instalace efektivnějšího vytápění domácností a nákupu hybridních automobilů. S výjimkou EISA však 110. Kongres nebyl v klimatické oblasti příliš aktivní.⁹⁴

111. Kongres je zatím aktivnější, což reflektuje i větší zastoupení environmentální politiky ve světovém dění. Jeho hlavní cíle jsou a budou: klimatická legislativa, zrušení embarga na těžbu ropy v některých oblastech, financování CCS technologií, standardy pro účinnost paliv a tvorba zelených pracovních míst. Demokraté jsou nakloněni těmto změnám obecně více než republikáni. Klimatickou politiku má

---

⁸⁹ BOMBERG, 424-6.

⁹⁰ THE WHITE HOUSE. „Energy & Environment“ [online] <<http://www.whitehouse.gov/issues/energy-and-environment>> (10. 5. 2010).

⁹¹ UNITES STATES GLOBAL CHANGE RESEARCH PROGRAM. *Global Climate Change Impacts in the U.S – Executive Summary*. 2009.

⁹² CAMPBELL, 2.

⁹³ YACOBUCCI, Brent D. *Climate Change Legislation in the 109th Congress* (CRS Report for Congress, 2006).

⁹⁴ CAMPBELL, 2.

primárně na starosti Výbor pro energetiku a obchod. Dalším významným tělesem je podvýbor pro energetiku a životní prostředí. Výbor pro energetickou nezávislost a globální oteplování byl založen v roce 2008, nemá však právo navrhnout legislativu a procedurálně ani nepatří mezi standardní výbory.⁹⁵

U prvního výboru došlo k výměně předsedajícího, stal se jím demokrat Henry Waxman, který nahradil zástupce republikánů, a je více nakloněn zeleným tématům.⁹⁶ Předsedou druhého výboru se stal demokrat Edward Markey. Právě Henry Waxman s Edwardem Markeyem stojí za nejnovějším klimaticko-energetickým zákonem, který může představovat radikální změnu v americké klimatické politice.

V Kongresu hrají nezanedbatelnou roli lobbisté. Jedna analýza odhalila, že v roce 2008 se více než 770 společností snažilo prostřednictvím 2 340 lobbistů ovlivnit federální klimatickou legislativu a utratilo za ně přes 90 milionů dolarů. Počet lobbistů vzrostl o 300 % během pěti let. Překvapivě jich většina nelobbuje za petrolejářský průmysl či výrobce energie, ale častěji za Obchodní komoru Spojených států a Národní asociaci výrobců. Své zájmy se snaží hájit i bankovní domy či ekologické organizace.⁹⁷ Vzdávající zájem firem o problematiku jen potvrzuje vzrůstající důležitost tématu v rámci politické agendy a tím přeneseně potenciálně velký vliv na ekonomiku v budoucnu.

2.1.3 Agentura pro ochranu životního prostředí (*Environmental Protection Agency – EPA*)

Hlavním cílem EPA je ochrana zdraví obyvatel a životního prostředí. Může vydávat regulace a vymáhat si jejich dodržování v rámci platných zákonů. Dále poskytuje granty na vědecký výzkum, ale i přímou realizaci projektů vedoucích ke zlepšení životního prostředí. Má povinnost informovat společnost o případných rizicích souvisejících s polem své působnosti.⁹⁸ Právě možnost regulací dává EPA relativně velký prostor pro implementaci klimatické politiky a aplikaci národních standardů. Na

---

⁹⁵ THE SELECT COMMITTEE ON ENERGY INDEPENDENCE AND GLOBAL WARMING. *Committee Jurisdiction*. [online] <<http://globalwarming.house.gov/about?id=0003>> (12. 5. 2010).

⁹⁶ CAMPBELL, 12.

⁹⁷ LAVELLE, Marianne. „The Climate Change Lobby Explosion“. *Center for Public Integrity*. 24. 2. 2009 [online] <http://www.publicintegrity.org/investigations/climate_change/articles/entry/1171/> (12. 5. 2010).

EPA totiž např. záleží, jak moc se budou zákonem dané limity dodržovat, či jak vlastně budou některé nejasně definované standardy vypadat.

V roce 2007 rozhodl Nejvyšší soud, že EPA má v rámci Clear Air Act možnost regulovat emise CO₂ a jiných skleníkových plynů v automobilovém průmyslu.⁹⁹ EPA se po dvou letech odhodlala toto rozhodnutí implementovat a v roce 2009 oznámila, že bude emise redukovat.¹⁰⁰ Tím se stala aktivním hráčem v klimatické politice, protože emise v dopravě tvoří 32 % celkových amerických emisí CO₂.¹⁰¹

V září roku 2009 vyhlásila EPA poprvé v americké historii povinnost velkých producentů emisí skleníkových plynů provádět monitoring emisí a podávat pravidelné zprávy o jejich stavu. Tento program se týká přibližně 10 000 subjektů a povede k monitoringu 85 % celkových amerických emisí. Opatření vstoupí v platnost na přelomu roku 2009 a 2010.¹⁰²

2.1.4 Ostatní instituce

Pomineme-li byrokratickou stránku tvorby politiky, důležitou roli hraje též ministerstvo zahraničí (Department of State), v jehož gesci je zahraniční politika, a tím pádem i klimatické změny jako zahraničněpolitické téma. Ministerstvo však ze své podstaty nehraje důležitou roli v domácí politice, kam klimatická opatření většinou sahají. Pro energetickou politiku je důležité ministerstvo energetiky (Department of Energy), které má na starosti hlavně jadernou energetiku, ale také např. energetickou účinnost.

---

⁹⁸ ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Our Mission and What We Do“ [online] <<http://www.epa.gov/aboutepa/whatwedo.html>> (10. 5. 2010).

⁹⁹ STOUT, David. „Supreme Court Backs States on Clean Air Act and Greenhouse Gasses. *The New York Times*. 2. 4. 2007 [online] <http://www.nytimes.com/2007/04/02/world/americas/02iht-court.4.5116498.html?_r=1> (12. 5. 2010).

¹⁰⁰ TIMMER, John. „EPA Applies Clean Air Act to Greenhouse Gas Emissions“. *Ars Technica*, 17. 4. 2009 [online] <<http://arstechnica.com/tech-policy/news/2009/04/epa-applies-clean-air-act-to-greenhouse-gas-emissions.ars>> (12. 5. 2010).

¹⁰¹ ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Inventory of U.S. Greenhouse Gas Emissions and Sinks: 1990-2008“ [online] <http://www.epa.gov/climatechange/emissions/downloads10/US-GHG-Inventory-2010_Report.pdf> (12. 5. 2010), ES-8.

¹⁰² ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Frequently Asked Questions: Mandatory Reporting of Greenhouse Gases Rule“ [online] <http://www.epa.gov/climatechange/emissions/ghg_faqs.html#action> (15. 5. 2010).

2.1.5 Soukromý sektor

Americký soukromý sektor se spojuje s neziskovými organizacemi k získání co nejlepších podmínek na trhu, jelikož i na něj doléhá určitý vliv veřejného mínění, které často vyžaduje jisté „zezelenání“ zavedených firem.

Nejzajímavější firmou, která propojuje Čínu a Spojené státy, je Wal-Mart, který je zároveň největším světovým maloobchodním prodejcem a největší korporací v USA. Společnost bude spolupracovat se svými dvěma sty největšími dodavateli v ČLR a bude s nimi hledat způsob, jak zlepšit energetickou účinnost o 20 % do roku 2012 a hledat cesty, jak snížit využití energie o 30 % do roku 2010.¹⁰³

Významnou iniciativou je též U. S. Climate Action Partnership (UNCAP), spuštěné v roce 2007, které sdružuje přední firmy a environmentální nevládní organizace. Lobbuje mimo jiné za zavedení federálního trhu s emisními povolenkami.¹⁰⁴ Jejím cílem je stabilizovat koncentraci skleníkových plynů na 450 až 550 jednotek na milion tun CO₂ a podporuje zavedení cap-and-trade systému, který by požadoval redukci amerických emisí na úroveň z roku 1990 do roku 2020 a o 60-80 procent pod současný stav do roku 2050.¹⁰⁵

2.2 Dokumenty a praktické stránky klimatické politiky

Klimatická politika je určována především dvěma, potenciálně třemi zákony. Za vlády prezidenta Bushe nevznikl zákon, který by se přímo zabýval redukcí skleníkových plynů, ale některé zákony problematiku přímo ovlivňují. Prvním byl Energy Policy Act v roce 2005 (EPAAct), druhým Energy Independence and Security Act (EISA) v roce 2007. Třetím je The American Clean Energy and Security Act z roku 2009, který je však zatím schválený pouze Sněmovnou reprezentantů. Tyto zákony doplňuje ještě několik dílčích iniciativ, regulací a programů. Důležitou roli v klimatické politice hrají také iniciativy jednotlivých států, případně několika států zároveň.

---

¹⁰³ CAMPBELL, 28.

¹⁰⁴ USCAP: UNITED STATES CLIMATE ACTION PARTNERSHIP. <<http://www.us-cap.org/>>

¹⁰⁵ PATAKI, 31.

2.2.1 Zákon o energetické politice (Energy Policy Act – 2005)

Jednalo se o první souhrnný energetický zákon po více než deseti letech, který reagoval především na vzrůstající ceny energií a na závislost na dovážené ropě, která představovala potenciální bezpečnostní hrozbu. V oblastech relevantních pro klimatickou politiku stojí na čtyřech hlavních prostředcích – rozšíření využití obnovitelných zdrojů, jaderné energie a vědy a výzkumu, zvyšování energetické účinnosti, snižování energetické náročnosti v dopravě, modernizaci energetické infrastruktury.¹⁰⁶

Zákon zavedl normy na podíl obnovitelných paliv (bionafta, etanol), který se má postupně navyšovat do roku 2012. Poskytne daňová zvýhodnění v hodnotě 14,5 miliardy USD během následujících 11 let, z nichž 1,3 miliardy USD poputuje na zvyšování energetické účinnosti a energetických úspor, 4,5 miliardy na podporu obnovitelných zdrojů. Deklaruje podporu jaderné energetice a to finančně až do výše šesti nových reaktorů.¹⁰⁷

Klimatické změny jsou sice přímo zmíněny v kapitole XVI, zákon však pouze nařizuje zřídit mezirezortní výbor, který bude otázky klimatických změn diskutovat a bude informovat vládní složky. Dále je vyjádřena podpora technologiím snižujícím produkci skleníkových plynů, ovšem bez konkrétních podrobností. Materializována je pouze podpora snižování emisí v rozvojových zemích.¹⁰⁸

2.2.2 Zákon pro energetickou nezávislost a bezpečnost (Energy Independence and Security Act – 2007)

Závazně zvyšuje standardy pro kvalitu paliv poprvé od roku 1975. Nakazuje ministerstvu dopravy, aby vydalo nařízení, že osobní automobily a lehké nákladní vozy musí ujet 35 mílí na galon do roku 2020. Standardy mají začít fungovat od roku 2011. Zavede zvýšení energetické účinnosti osvětlení v podobě zákazu neúsporných žárovek mezi lety 2012-14. Dále zákon zpřísňuje pravidla pro energetickou účinnost spotřebičů.

---

¹⁰⁶ ENERGY POLICY ACT, 2005.

¹⁰⁷ U.S. DEPARTMENT OF STATE. „United States Global Climate Change Policy“ (Washington, DC: Bureau of Oceans and International Environmental and Scientific Affairs, 2002). [online] <http://www.gcric.org/OnLnDoc/pdf/climate_factsheet.pdf> (20. 4. 2010), summary.

¹⁰⁸ ENERGY POLICY ACT, 2005, Title XVI.

Rozšiřuje program CCS. Federální stavby budou muset v důsledku zákona do roku 2030 eliminovat elektřinu vyráběnou z fosilních paliv.¹⁰⁹

Na zákon navázal v květnu 2009 prezident Obama, když vyhlásil novou národní politiku pro účinnost paliv. Kvůli úspoře paliv a omezení emisí skleníkových plynů budou zavedeny nové standardy na účinnost paliv u všech nových osobních a nákladních aut. Mají fungovat mezi lety 2012-2016 a povedou k úspoře přibližně 900 milionů Mt CO₂.¹¹⁰

2.2.3 Zákon o čisté energii a bezpečnosti (*The American Clean Energy and Security Act – 2009*)

Při nástupu prezidenta Obamy v roce 2008 dosáhly celkové americké emise skleníkových plynů 6 956,8 Tg ekvivalentu CO₂, což znamenalo mezi lety 1990 a 2008 nárůst přibližně o 14 %. Mezi lety 2007 a 2008 sice emise klesly o 2,9 % (211,3 Tg CO₂ ekvivalentu). Tento pokles byl však způsoben především nižší poptávkou po palivech v dopravě, způsobenou vysokými cenami ropy.¹¹¹ Cílem prezidenta bylo prosadit takový zákon, který zastaví nárůst produkovaných emisí a vrátí jejich hladinu k dřívějším letům.

Zákon o čisté energii a bezpečnosti je též nazýván Waxman-Markeyovým zákonem o cap-and-trade. Obecně je považován za velice ambiciózní a pokud by byl schválen na všech úrovních, stane se naprosto průlomovým pro klimatickou politiku Spojených států, jelikož by změnil celé její dosavadní směřování. Do prosince 2009 byl schválen Sněmovnou reprezentantů, zatím však nebyl schválen Senátem a hlasování o něm se neustále odkládá, protože pro něj není zajištěna potřebná většina. Ve Sněmovně reprezentantů byl schválen velmi těsnou většinou 219 hlasů ku 212, 210 demokratů hlasovalo pro, 44 proti. Mezi republikány podpořilo zákon 8 kongresmanů, 168 jich bylo proti.¹¹² Jedná se o velice komplexní zákon, který zasahuje do téměř všech oblastí politiky a kromě základních cílů obsahuje i množství technických detailů.

---

¹⁰⁹ CAMPBELL, 19.

¹¹⁰ THE WHITE HOUSE. „President Obama Announces National Fuel Efficiency Policy“. 19. 5. 2009 [online] <http://www.whitehouse.gov/the_press_office/President-Obama-Announces-National-Fuel-Efficiency-Policy/> (10. 5. 2010).

¹¹¹ ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Inventory,“ ES-3.

¹¹² GOVTRACK.US. *House Vote on Passage: H.R. 2454: American Clean Energy and Security Act of 2009* [online] <<http://www.govtrack.us/congress/vote.xpd?vote=h2009-477>> (12. 5. 2010).

Zákon má pět hlavních sekcí. První stanovuje opatření pro „čistou“ energetiku, druhá pro energetickou účinnost, třetí pro redukci skleníkových plynů (doslova *reducing global warming pollution*, tzn. redukci znečištění způsobujícího globální oteplování), čtvrtá pro transformaci na ekonomiku s čistou energií a poslední pro zvyšování absorpčních schopností v lesnictví a zemědělství. Hlavními cíli je vybudování pravidel pro energetickou účinnost a elektřinu z obnovitelných zdrojů a dosažení 20% podílu obnovitelných zdrojů na elektřině dodávané koncovým uživatelům distributory do roku 2020. Dále chce zákon zvýšit energetickou produktivitu alespoň o 2,5 % ročně do roku 2012 a udržet tento trend do roku 2030. Za třetí vybudovat systém cap-and-trade pro skleníkové plyny a dosáhnout redukce těchto plynů na 83 % úrovně z roku 2005 v roce 2020, respektive 58 % v roce 2030 a 17 % v roce 2050. EPA má navíc za úkol monitorovat, zda Čína a Indie přijímají opatření pro omezení skleníkových plynů, která jsou alespoň v takovém rozsahu, jako tento zákon.¹¹³

Obnovitelné zdroje jsou definovány standardně (tzn. vítr, slunce, biomasa atd.), nezařazuje se do nich např. pálení slámy. Výslovně je zmíněna inspirace regionálními iniciativami v rámci Spojených států, jejichž nejlepší praktiky mají být přijaty. Za tvorbu nového emisního regulačního systému má být zodpovědná Federal Energy Regulatory Commission (FERC).¹¹⁴

Samotný systém cap-and-trade bude postupně zavádět emisní povolenky takovým způsobem, aby se na ně mohla jak ekonomika tak obyvatelé připravit. V první fázi bude draženo 20 % povolenek, v roce 2030 se očekává 70 %. Součástí zákona jsou i daňové úlevy a povinnosti používat část zisku z povolenek pro investice do nových technologií. Povolenky dostanou také energeticky náročné výroby či ropné rafinerie. Je možné též využít zvyšování absorpční kapacity namísto redukce vlastních emisí, a to až do výše 2 miliard tun ekvivalentu CO₂, z toho jedna miliarda tun musí být absorbována v USA, druhá kdekoliv na světě. Transformace na čistější technologie bude podpořena nízkými úroky na půjčky a dotacemi.¹¹⁵

Zákon řeší i potenciální konflikt s regionálními klimatickými iniciativami. Podle něj bude možné přijmout přísnější opatření a limity než stanovuje federální zákon,

---

¹¹³ GOVTRACK.US. *H.R.2454: American Clean Energy and Security Act of 2009* [online] <<http://www.govtrack.us/congress/bill.xpd?bill=h111-2454&tab=summary>> (12. 5. 2010).

¹¹⁴ AMERICAN CLEAN ENERGY AND SECURITY ACT, 2009, Summary, Sekce 101

s výjimkou zavádění systému cap-and-trade. Regionální povolenky bude možné směnit za federální. Tato pokusná fáze by měla probíhat mezi lety 2012 a 2017.¹¹⁶

2.2.4 Regionální iniciativy

V klimatické politice zatím dominují jednotlivá města, federální státy a iniciativy mezi nimi. Existují tři hlavní regionální iniciativy pro obchod s emisemi CO₂. Více než 800 starostů se zavázalo ke splnění cílů Kjótského protokolu ve svých městech. Více než polovina amerických států schválila povinné minimální limity pro využití obnovitelných zdrojů. Kromě zmíněných programů existuje i tzv. Chicagská klimatická burza, která připravuje podniky na případný vznik systému cap-and-trade.¹¹⁷

Regional Greenhouse Gas Initiative (RGGI) sdružuje Connecticut, Delaware, Maine, Maryland, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey, New York, Rhode Island a Vermont. Washington D.C., Pennsylvanie, Východní kanadské provincie a New Brunswick jsou přítomni jako pozorovatelé. Cílem je redukce CO₂ o 10 % zavedením emisních stropů ve výrobě elektřiny společně se zavedením obchodu s emisními povolenkami do roku 2018. Ze všech programů v USA se jedná o program první, ovšem zároveň je omezený pouze na výrobu elektřiny, nikoliv na celkové emise.¹¹⁸

V původním návrhu nebylo možné emise nahrazovat, došlo však ke změně. Jednotliví výrobci elektřiny tak mohou místo přímého snižování svých emisí navyšovat absorpční kapacity např. sázením nových stromů či zachycováním metanu z uhelných ložisek. RGGI stanovuje každému státu limit na emise a přikazuje mu odprodat minimálně 25 % povolenek a výtěžek z nich použít na veřejné projekty nebo investice do energetiky. Jakým způsobem naloží stát se zbytkem povolenek je na jeho rozhodnutí.¹¹⁹

Midwestern Greenhouse Gas Reduction Accord je dohoda podepsaná v říjnu 2007 guvernéry devíti středozápadních zemí a kanadským premiérem. Členy jsou Iowa, Illinois, Kansas, Manitoba, Michigan, Minnesota a Wisconsin. Pozorovateli Indiana,

---

¹¹⁵ PEW CENTER ON GLOBAL CLIMATE CHANGE. *Waxman-Markey Short Summary* [online] <<http://www.pewclimate.org/federal/analysis/congress/111/acesa/waxman-markey-short-summary>> (10. 5. 2010).

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ CHICAGO CLIMATE EXCHANGE. <<http://www.chicagoclimatex.com/>>.

¹¹⁸ REGIONAL GREENHOUSE GAS INITIATIVE. <<http://www.rggi.org/about>>.

¹¹⁹ RAHM, 50.

Ohio, Ontario a Jižní Dakota. Středozápad je jak průmyslově tak zemědělsky velice energeticky náročným regionem, který je tak zároveň velkým producentem skleníkových plynů. Dohoda stanovuje cíl vytvořit program pro redukci skleníkových plynů v jednotlivých státech a vytváří pracovní skupinu, která má dát potřebná doporučení.¹²⁰

Western Climate Initiative (WCI) sdružuje aktéry (státy, kanadské provincie, ale i indiánské kmeny), kteří chtějí společně identifikovat, zhodnotit a uvést do praxe klimatickou politiku na regionální úrovni. Cílem je redukce skleníkových plynů skrze výzkum, odborná doporučení a zavedení emisních stropů a obchodu s povolenkami. Tento program byl publikován v roce 2008 a v roce 2015, kdy by měl být plně funkční, bude pokrývat 90 % emisí skleníkových plynů států a provincií zahrnutých ve WCI. Cílem je snížit emise šesti hlavních skleníkových plynů o 15 % vůči stavu z roku 2005 do roku 2020. První fáze projektu začne v roce 2012, druhá v roce 2015. Sektorově bude pokrývat výrobu elektřiny, průmyslové i komerční spalování fosilních paliv, emise z průmyslové výroby, spotřebu paliv v dopravě, využití fosilních paliv v domácnostech.¹²¹

Členy programu jsou Britská Kolumbie, Washington, Oregon, Kalifornie, Montana, Utah, Arizona, Nové Mexiko, Manitoba, Ontario, Quebec. Pozorovateli Aljaška, Yukon, Saskatchewan, Idaho, Nevada, Wyoming, Colorado, Kansas, Nova Scotia a šest mexických provincií.¹²²

Kalifornie je suverénně největším producentem skleníkových plynů ze všech amerických států, proto má jakýkoliv její zásah vliv na celkové hodnoty amerických emisí a potenciálně může mít i dopad na federální legislativu.

V roce 2006 ustavila Kalifornie program, který má regulovat emise a umožnit obchod s emisními povolenkami s cílem dosáhnout v roce 2020 úroveň emisí z roku 1990. Kromě toho chce Kalifornie podpořit rozvoj „zelených“ pracovních míst, zvýšit podíl obnovitelných zdrojů a zlepšovat energetickou účinnost. V červenci 2008 došlo

---

¹²⁰ MIDWESTERN GREENHOUSE GAS REDUCTION ACCORD. <<http://www.midwesternaccord.org/>>.

¹²¹ WESTERN CLIMATE INITIATIVE. „The WCI Cap & Trade Program”. <<http://www.westernclimateinitiative.org/the-wci-cap-and-trade-program>> (11. 5. 2010).

¹²² WESTERN CLIMATE INITIATIVE. „WCI Partners nad Observers“. <<http://www.westernclimateinitiative.org/wci-partners-and-observers-map>> (11. 5. 2010).

k zavedení energetických štítků pro všechny nové budovy ve státě, zároveň však např. někteří starostové zavádějí ještě tvrdší standardy.¹²³

Velkou roli hrají i standardy obnovitelného portfolia. V současné době má cíle pro podíl obnovitelných zdrojů na energetickém mixu celkem 24 států (Arizona, Kalifornie, Colorado, Connecticut, Delaware, Hawaii, Iowa, Illinois, Massachusetts, Maryland, Maine, Michigan, Minnesota, Missouri, Montana, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, Nevada, New York, North Carolina, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, Texas, Washington, Wisconsin) a District of Columbia. Pět dalších států, Severní a Jižní Dakota, Utah, Virginie a Vermont, má nezávazné cíle. Společně se jedná o více než polovinu celkové elektrické energie ve Spojených státech.¹²⁴

Plány jsou různě ambiciózní od nízké (např. Pensylvanie chce zvýšit podíl na 8 % do roku 2020) až po velmi ambiciózní (Maine hodlá mít 40 % v roce 2017).¹²⁵ Tyto iniciativy však mohou vést k výraznému omezení skleníkových plynů. Např. Texas očekává díky obnovitelným zdrojům neprodukcí 3,3 milionů tun CO₂ ročně, což předpokládá 2 000 MW obnovitelné energie za rok 2009. Programy se průběžně upravují podle dosažených výsledků.¹²⁶

---

¹²³ CAMPBELL, 24.

¹²⁴ U.S. DEPARTMENT OF ENERGY. „States with Renewable Portfolio Standards“.

<http://apps1.eere.energy.gov/states/maps/renewable_portfolio_states.cfm#map> (11. 5. 2010).

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ CAMPBELL, 22.

3. Komparace americké a čínské klimatické politiky

Komparovat Čínu a Spojené státy je v mnohém velice obtížné. Analýza tvorby politiky a jejích stěžejních kamenů prokázala, že na první pohled příliš podobností neexistuje. Přesto ale podrobnější pohled dokáže, že ve výsledku jsou obě politiky velice podobné. Klimatickou politikou se zabývají nejvyšší státní orgány a kvůli svému propojení se základními strategickými otázkami státu (energetická bezpečnost, ekonomický růst) je jí přikládána vzrůstající důležitost.

Největším rozdílem je vliv environmentálních ministerstev. Zatímco americká EPA má širokou paletu nástrojů, jak v rámci velmi omezené legislativy prosazovat částečnou mitigační politiku, např. skrze limity na výfukové plyny u aut, vliv čínského ministerstva je omezenější. Ve velké míře je na vině opět politický systém, který neumožňuje vynutitelnost rozhodnutí, kříží stranické a státní orgány a není dostatečně pružný pro vlastní iniciativy. Změna agentury pro životní prostředí na ministerstvo v roce 2008 sice měla tyto problémy částečně řešit, její dopady na klimatickou politiku jsou však zanedbatelné.

Principiální rozdíl v samotném přístupu ke klimatické politice vychází opět z podstaty obou režimů. V Číně je na počátku plán, podle kterého se zavádějí zákony do praxe tak, aby byl splněn. V rámci plnění cílů jedenácté pětiletky tak vznikly nejen zmiňované dílčí plány v podobě Národního programu pro klimatické změny a Bílé knihy, ale i množství dílčích zákonů pro jednotlivá odvětví spojená s emisemi skleníkových plynů. Jedná se tak o zákon pro úspory energií, zákon pro obnovitelné zdroje, zákon na podporu čisté výroby atd. Ve Spojených státech je praxe přesně opačná. Prezident sice stanovuje priority, kterými si jeho administrativa bude zabývat a může předkládat návrhy zákonů Kongresu, rozhodnutí o nich však závisí na kongresmanech. Ti navíc mohou sami předkládat legislativní návrhy, a tak není jakékoliv „závazné“ plánování možné. Americká klimatická politika se tak odvíjí hlavně od již schválených energetických zákonů či nařízení, vydaných např. EPA.

Jak Spojené státy tak Čína zatím postrádají legislativu, která by cíleně řešila mitigaci klimatických změn, obě dvě země však přijaly množství opatření, která tohoto docílují nepřímo skrze zvyšování energetické účinnosti, podílu obnovitelných zdrojů na energetickém mixu, či zaváděním palivových standardů pro osobní i nákladní dopravu.

Zatímco ve Spojených státech existuje nyní možnost, že v roce 2010 či následujících letech bude závazný mitigační zákon schválen, v Číně je to vysoce nepravděpodobné.

Institucionálně jsou na tom podstatně lépe Spojené státy. Prosazování legislativy může být sice kvůli demokratickému systému obtížnější, jelikož je třeba déle hledat podporu, zároveň však ve chvíli, kdy k přijetí zákonů dojde, brzy dochází i k jejich prosazování do praxe. Navíc je jakékoliv nedodržování právních norem mnohem jednodušeji postižitelné. Čínský systém plánování může sice vést ke snadnějšímu stanovování cílů a vytváření legislativních opatření, jak jich dosáhnout, samotná realita je však horší. Existují oprávněné obavy o institucionální schopnosti Číny náročnou klimatickou politiku zvládnout. Důvodem je především rapidní změna ekonomické struktury a neschopnost provádět efektivní monitoring a vyhodnocení zaváděných opatření. Druhá překážka je zakořeněna v politickém systému samotném, ve kterém neexistuje politická odpovědnost, ani funkční právní systém. Navíc, opět na rozdíl od Spojených států, naprosto chybí klimatické iniciativy na nižších úrovních, které by se mohly promítnout do celostátní politiky.¹²⁷

V Číně situaci komplikuje navíc fakt, že environmentální zákony jsou velice obecné a nedávají lokálním autoritám konkrétní příkazy a vynutitelné závazky. V porovnání se zákony v západním slova smyslu jsou čínské zákony spíše jako politická stanoviska.¹²⁸ Navíc je jejich vynutitelnost velice obtížná, lokální autority se stále většinou zaměřují na hospodářský růst a vše ostatní je pro ně druhořadé. I když byl přístup k životnímu prostředí zaveden jako jedno z hodnocení místních vedoucích úředníků, významnější dopad je zatím v nedohlednu. To tak celkový výsledek prosazených opatření značně limituje.

Specifickou roli v americkém systému hraje soukromý sektor, který může nejen prostřednictvím svých lobbistů ovlivňovat podobu legislativy. Právě velké firmy či nestátní organizace můžou do procesu tvorby politiky zasahovat a tím měnit její směr. Bylo by přehnané hodnotit neochotu 109. a 110. Kongresu k přijetí legislativy omezující emise skleníkových plynů tlaku nadnárodních těžařských korporací, a však jejich role nesmí být marginalizována. V Číně k tomuto procesu dochází nesporně také, ale v transparentním politickém systému není tak viditelný, respektive často splývá s vnitropolitickým bojem uvnitř strany. Jeho vliv je tak jen těžce viditelný.

---

¹²⁷ HALLDING, „Chinas's Climate-“, 130.

Kvůli odlišnému charakteru a vnímání zákonů jsou zanalyzovány na jedné straně plány a na druhé straně zákony, tedy značně odlišné dokumenty, které však mnohem lépe reflektují jednotlivé politiky. Národní program pro klimatické změny se vyznačuje velice intenzivní snahou ukázat, kolik skleníkových plynů bylo do atmosféry nevypuštěno díky již zavedeným opatřením, či plánovaným v budoucnu. To dosahuje až absurdních rozměrů, když je za mitigační opatření považována i politika jednoho dítěte. Ospravedlnování skrze uvádění ušetřených emisí může být použito jako argument v mezinárodních vyjednáních a zároveň působí zodpovědně i dovnitř země. Na druhou stranu se jedná o opatření, která budou stěžejní při pokusech o globální snížení emisí, jelikož absolutní součet emisí v Číně může i nadále rapidně narůstat.

Dva zmiňované americké energetické zákony jdou v tomto případě opačnou cestou. O klimatických změnách se nezmiňují, nebo pouze okrajově. V tomto je jim podobný čínský zákon o obnovitelných zdrojích, který je ale přehnaně vágní. Energetické zákony mají jasně daný dopad na přesně vymezené instituce či aktéry a pokud operují s čísly, tak s limity pro účinnost či finančními částkami přislíbenými na rozvoj. Přesné redukce emisí nejsou rozepsány, ačkoliv k nim při zavádění opatření musí docházet. Je to však korektnější přístup, jelikož emise skleníkových plynů v rámci čínského Národního klimatického plánu jsou pouze velice obtížně ověřitelné odhady. Nemůže být vyloučeno, že pokud by v daném období existoval americký plán pro klimatickou politiku, měl by velmi podobné obrysy jako ten čínský.

Jak je vidět, ani národní plán pro klimatické změny, ani první dva americké energetické zákony nezmiňují žádné závazné cíle pro omezení skleníkových plynů v celkovém součtu. Zmiňují pouze jejich nepřímé omezování. Právě tato podobnost obou politik je naprosto klíčová pro jejich hodnocení. Zcela zásadní je však rozdíl v iniciativách zdola. Zatímco na celostátní úrovni se politiky prezidenta Bushe mladšího a čínského vedení příliš nelišily, na nižších úrovních tomu bylo jinak. Množství iniciativ jako RGGI či WCI dostávalo federální vládu pod tlak, zároveň ale dávalo inspiraci. Zákon o čisté energii a bezpečnosti je těmito iniciativami inspirován a částečně je inkorporuje. Tato zkušenost a možnost v Číně naprosto chybí. Např. před olympijskými hrami v Pekingu sice došlo k radikální proměně města, omezení automobilového

---

¹²⁸ ECONOMY, Elisabeth. *The River Runs Black: The Environmental Challenge to China's Future*. (London: Cornell University Press, 2004).

provozu a zavádění bezemisní dopravy, uzavření nejvíce znečišťujících továren atd.¹²⁹ Jednalo se však o kroky, které měly pomoci k vyčištění města a omezení smogu, nikoliv k omezení emisí skleníkových plynů. Navíc nejsou tato opatření kvůli obrovskému množství investic přenositelná na jinou úroveň.

Těžko měřitelný, ale přesto pravděpodobně nezanedbatelný vliv má postoj obyvatelstva k přírodě. Zatímco Číňané vnímali dlouhou dobu přírodu pouze jako zdroj nerostných surovin pro svůj průmysl a obecně jako sféru, která má hlavně sloužit materiálnímu rozvoji člověka, ve Spojených státech je povědomí o ochraně přírody mnohem hlubší. Svou roli hraje také vzdělání. Ne nadarmo je jedním z hlavních cílů čínské klimatické politiky informovat co nejvíce lidí o klimatických změnách a možnostech, jak je alespoň částečně omezit, případně se jim přizpůsobit. Ve Spojených státech je sice velké množství skeptiků,¹³⁰ zároveň je ale povědomí o možnostech energetických úspor a šetrnějšímu přístupu k životnímu prostředí podstatně větší.

Existují v zásadě čtyři důvody, proč se Čína klimatickými změnami zabývá – dopady změn na čínské území, zemědělství a sociální stabilitu, příležitosti spojené s rozvojem nízkouhlíkové ekonomiky, geopolitická role Číny jako zodpovědného hráče v mezinárodních vztazích a budoucnost rozvoje a energetické bezpečnosti.¹³¹ Pro Spojené státy existují podobné důvody. Dopady změn nemusí být tak ničivé, přesto je USA cítí.¹³² Rozvoj „čisté“ ekonomiky byl často zmiňován jak prezidentem Bushem před skončením jeho druhého funkčního období, tak prezidentem Obamou. Pozice v mezinárodních klimatických vyjednáváních se od konference v Bali stala pro Spojené státy opět důležitou. Avšak stále nejdůležitější otázkou zůstává energetická bezpečnost a ekonomický růst.

Obě dvě země podporují obnovitelné zdroje energie a mají za cíl je co nejvíce rozšiřovat. Čína je stále kriticky závislá na fosilních palivech, v roce 2008 se 76,7 % elektřiny vyrobilo z uhlí a 10,4 % z ropy, dále 3,9 % ze zemního plynu. 9 % pocházelo z obnovitelných zdrojů včetně vodních elektráren.¹³³ Celková kapacita hydroelektráren

---

¹²⁹ JACOBS, Andrew. „Beijing Details its Plan for a Green Games“. *The New York Times*. 14. 4. 2008 [online] < <http://www.nytimes.com/2008/04/14/world/asia/14iht-beijing.4.11978516.html> > (17. 4. 2010).

¹³⁰ THE ECONOMIST. „Climate Change and Public Opinion“ 5. 11. 2009.

¹³¹ HALLDING, Karl; HAN, Guoyi; OLSSON, Marie. *A Balancing Act: China's Role in Climate Change*. (Regeringskansliet, 2009), 9.

¹³² UNITES STATES GLOBAL CHANGE RESEARCH PROGRAM. *Global Climate Change Impacts in the U.S – Executive Summary*. 2009.

¹³³ NATIONAL BUREAU OF STATISTICS OF CHINA, „Statistical Yearbook 2009“.

byla 145 milionů kW a generovala 482,9 miliard kWh elektřiny, což jí řadilo na první místo ve světě v kapacitě i generaci. V letech 2006 a 2007 přidáno průměrně 12 % kapacity. Větrná energie dosáhla kapacity 6 milionů kW, což jí řadilo na páté místo, znamenalo to roční nárůst o 148 procent za roky 2006 a 2007. Od roku 2006 Čína patří k nejdynamičtějším trhům pro větrnou energii. V roce 2008 ji předběhly pouze USA. Solární panely pokryly 110 milionů m², což zatím představuje největší světovou plochu v jednom státě. Zatím nevelkou, ale vzrůstající roli hraje jaderná energie s 9,06 milionů kW. V současné době funguje 11 jaderných elektráren, 14 se jich staví. NRDC plánuje kapacitu 70 GW v roce 2020, což je přibližně ekvivalent 50 jaderných elektráren.¹³⁴ Pravděpodobně největším problémem čínské energetiky a tím i přeneseně čínské klimatické politiky je vysoká nehospodárnost. Podle některých expertů je v severní Číně použito pro vytápění dvakrát až třikrát tolik energie jako v Evropě se srovnatelnými klimatickými podmínkami.¹³⁵ Společnosti vyrábějící elektřinu nemají žádnou motivaci pro vyšší investice do obnovitelných zdrojů, protože existují státem garantované ceny.

Přesto se ale celkový podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektřiny snížil o 1,23 % mezi lety 2005 a 2007, růst využití fosilních paliv je totiž rychlejší než výstavba nových kapacit pro obnovitelné zdroje. Ačkoliv Číňané postupně nejvíce neefektivní elektrárny zavírají, stále platí průměr, že se v Číně otevírají dvě nové uhelné elektrárny týdně. To vede nejen k nesnižování emisí CO₂ ale dokonce k jejich navyšování. Druhým problémem spojeným s obnovitelnými zdroji je nedostatečná propojenost rozvodné sítě. Přibližně jedna třetina větrných elektráren není do sítě zapojena vůbec. Důvodem je neochota firem, budujících tyto sítě, celou operaci zařídit, ačkoliv je k tomu exekutivní nařízení zavazují.¹³⁶ O jejich dodržování a vynutitelnosti již byla řeč. Zároveň je problémem malá operační kapacita elektráren. V USA kapacita 1 MW vyprodukovala v roce 2007 2 076 MWh elektřiny, v Číně pouze 1 433 MWh.¹³⁷

Americká energetika měla v roce 2008 tuto strukturu. Nejvíce elektřiny se vyrobilo z uhlí (1 986 GWh), těsně následovaného zemním plynem (883 GWh) a jadernou energetikou (806 GWh). V obnovitelných zdrojích měly hlavní podíl vodní elektrárny (255 GWh), ostatní výroba byla velice nízká – větrné elektrárny (55 GWh), solární energie (0,9 GWh), spalování dřeva (55 GWh), geotermální energie (15 GWh) a

---

¹³⁴ OBERHEITMANN, 144-5.

¹³⁵ Ibid, 145.

¹³⁶ WANG, Feng, 1875.

¹³⁷ Ibid, 1875.

biomasa (18 GWh). Převědeme-li výrobu na procenta, uhlí zajistilo 48 % elektřiny, zemní plyn 21 %, jaderná energie 20 %, vodní energie 6 % a ostatní obnovitelné zdroje 3 %. Kapacitně tvoří uhelné elektrárny 313 GW (31 %), zemní plyn 397 GW (40 %), jaderné 301 GW (30 %), vodní 78 GW (8%), a ostatní obnovitelné zdroje 38 GW (4 %), z toho 25 GW větrné (2,5 %).

Spojené státy jsou tak na fosilních paliv také kriticky závislé, což i u nich vyvolává snahu přeorientovat energetický mix více na obnovitelné zdroje. Stejně jako Čína sice mají obrovské zásoby uhlí, které mohou i nadále využívat a ale mají problém se závislostí na ropě. Právě emise z energetiky a dopravy budou i nadále nejproblématictější. V roce 2008 se spalování fosilních paliv v USA podílelo z 94,1 % na produkci CO₂, v globálním měřítku se USA podílely na 19% nárůstu světových emisí.¹³⁸ Postupný nárůst emisí je způsoben především ekonomickým růstem a celkovým nárůstem spotřeby elektrické energie a dopravy. Emise ze spalování fosilních paliv se zvedly o 18 % mezi lety 1990 a 2008.¹³⁹

V obou dvou zemích je kladen čím dál tím větší důraz na efektivitu využití paliva v dopravě. V Číně byly roce 2004 ohlášeny nové standardy s účinností od roku 2005 a 2008. Pro auto do 1140 kg se jedná o 26,23 MPG (míle na galon), respektive 29,04 MPG v druhé fázi, pro auta s automatickou převodovkou jsou limity trochu nižší. V roce 2007 vydala NRDC limity pro lehká komerční vozidla, které byly na úrovni tzv. EURO III.¹⁴⁰ V USA je CAFE (Corporate Average Fuel Economy) na 22,2 MPG pro lehké nákladní vozy v roce 2007, do roku 2020 to má být 35 MPG. V Číně jsou v od všech aut vyžadovány limity kolem 38 MPG od roku 2005 a 43 MPG od roku 2008.¹⁴¹ Dopravní standardy jsou tedy v Číně významně přísnější než v USA. Dopravní boom v Číně je však jevem relativně nedávným, proto mohla Čína reagovat pružněji. Navíc neexistuje tolik starších vozů, náročných na spotřebu paliv, což je případ Spojených států.

Obě země také investovaly množství prostředků do rozvoje čistých technologií, obnovitelných zdrojů a „zelených“ pracovních míst v rámci svých stimulačních balíčků

---

¹³⁸ ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Inventory,“ ES-6-7

¹³⁹ Ibid, ES-7

¹⁴⁰ XU, Xiaojie; KIM, Jung, Yook; LI, Dongchao. *Chinese Policies on Climate Change and Environment Protection*. (James A Baker III. Institute for Public Policy of Rice University, 2008), 13.

¹⁴¹ JACOBS, Andrew. „Beijing Details its Plan for a Green Games“. *The New York Times*. 14. 4. 2008 [online] < <http://www.nytimes.com/2008/04/14/world/asia/14iht-beijing.4.11978516.html> > (17. 4. 2010).

reagujících na světovou hospodářskou krizi. V Číně byl ekonomický stimulační balíček v hodnotě 210 miliard juanů (31,5 miliard dolarů) věnován na úspory energie, 370 miliard na transformaci ekonomiky a inovace (55,5 miliard dolarů),¹⁴² V USA bylo vyčleněno 16,7 miliard dolarů na zvyšování energetické účinnosti, podporu obnovitelných zdrojů a restrukturalizaci dopravního průmyslu a další 2 miliardy na výzkum v energetice.¹⁴³ Další miliardy byly investovány do zlepšování izolace vládních budov či podpory úřadů se „zelenou“ agendou.

---

¹⁴² XIE, Zhenhua. *China in Action on Climate Change*. Project Syndicate. 8. 6. 2009. [online] <<http://www.policyinnovations.org/ideas/commentary/data/000132>> (15. 5. 2010).

¹⁴³ U.S. DEPARTMENT OF ENERGY. „Recovery and Reinvestment.“ <<http://www.energy.gov/recovery/breakdown.htm>> (15. 5. 2010).

Závěr

Období mezi lety 2004 a 2009 představovalo pro světovou klimatickou politiku důležitou etapu. Vstoupil v platnost Kjótský protokol, vydání zprávy IPCC v roce 2007 vyvolalo debatu o nutnosti opatření zamezujících růstu emisí skleníkových plynů, konference na Bali v roce 2008 vedla ke vzniku cestovní mapy, která měla vést k vytvoření nového řádu klimatické politiky po roce 2012. Rok 2009 vyvrcholil konferencí v Kodani, která sice přes velká očekávání nepřinesla výsledky, ale ukázala směr, jakým se budou světová jednání pravděpodobně vyvíjet. Po celou dobu hrály Spojené státy americké a Čína důležitou úlohu. Na jejich ochotě stála, či padala, jakákoliv mezinárodní iniciativa. A ačkoliv se obě země lišily ve většině svých základních charakteristik, výsledek jejich politik byl velmi podobný. Květnaté projevy na půdě OSN doplňovala neochota zavázat se ke snižování emisí a prosazení k tomu potřebné legislativy na domácí úrovni.

. Na jedné straně sice obě země uznávaly antropogenní vlivy na globální klima, především zvyšování teploty kvůli navyšování emisí skleníkových plynů. Na straně druhé nebyla ani jedna strana ochotna ke snižování svých emisí. ČLR argumentovala tím, že je stále rozvojovým státem a v přepočtu emisí na jednoho obyvatele se neřadí k předním producentům skleníkových plynů. Navíc považovala globální oteplování za důsledek industrializace rozvinutého světa. Spojené státy nebyly ochotny k žádné iniciativě, která by zahrnovala pouze rozvinuté země, a tím na ně kladla veškerou zodpovědnost. Jakákoliv mezinárodní dohoda, o které by byly ochotny uvažovat, by tak vyžadovala participaci jak rozvinutých tak rozvojových zemích na povinném snižování emisí skleníkových plynů.

Právě neochota k závazkům snižovat produkci emisí obě země spojovala a těmito pozicím odpovídalo i uspořádání v jejich domácí politice. Ani Spojené státy, ani Čína neměly žádnou legislativu nebo závazné plány, které by cíleně vedly ke snižování emisí skleníkových plynů. Zároveň ale podporovaly opatření, která k redukci vedla nepřímo jako např. zvyšování podílů obnovitelných zdrojů energie na výrobě elektřiny, zvyšování energetické účinnosti či snižování energetické náročnosti průmyslu. Cílem těchto kroků nebyla klimatická politika jako taková, ale převážně ekonomické či bezpečnostní důvody.

Politické systémy obou zemí umožňují jen velice limitovanou komparaci aktérů zasahujících do tvorby klimatické politiky a procesu vzniku politiky jako takového. V obou zemích platí, že díky svému přesahu do množství oblastí (ekonomika, energetika, životní prostředí atd.) je tato politika považována za strategickou a je řešena na nejvyšší úrovni. Jak v Číně, tak ve Spojených státech hrálo roli i postavení nejvyšších představitelů k problematice globálního oteplování. Prezident Bush ve druhém volební období a čínská vláda se shodli, že pro ně změny klimatu mohou představovat velký problém, ale v konečném důsledku nepodnikli žádné razantní kroky.

Největší rozdíl v přístupu se objevuje na lokální úrovni. Zatímco americké státy vytvořily několik regionálních iniciativ (např. Regional Greenhouse Gas Initiative), které nahrazovaly neexistující federální zákony, a tím vytvářely zkušenosti s klimatickou politikou, které mohly být následně zužitkovány na federální úrovni, v Číně takové projekty nevznikaly a bez centrálního svolení by ani vzniknout nemohly. Sporadické iniciativy, jako např. přípravy na olympijské hry v Pekingu, byly jen lokálního charakteru a opět nebylo jejich primárním účelem snižovat emise skleníkových plynů.

V oblasti strategických dokumentů má Čína podstatně lépe zpracovaný plán pro svou klimatickou politiku (Národní program pro klimatické změny), ve kterém nejen vypočítává své již dosažené úspěchy, ale dokonce si stanovuje i cíle, které nepřímo povedou k omezení emisí (které jsou dokonce vyčísleny, i když není jasné, jakým způsobem čínští plánovači k těmto výsledkům došli). Jedenáctý pětiletý plán skončí v roce 2010, kdy proběhne i evaluace jeho cílů. Zatím dostupná statistická data ukazují, že mezi lety 2005 až 2007 došlo k poklesu energetické intenzity na jednotku HDP o 12 %, ¹⁴⁴ což by činilo jeden z hlavních cílů, snížení energetické intenzity o 20 % do roku 2010, reálným. Dochází sice k nárůstu podílu obnovitelných zdrojů, ale jejich reálný efekt je diskutabilní, jelikož jsou mnohé kapacity nepoužitelné. Navíc se stále otevírají zhruba dvě uhelné elektrárny týdně, což emise rapidně zvyšuje (a může to být jedním z důvodů, proč Čína dlouhodobě odmítá mezinárodní monitoring svých emisí). Některá opatření, která se prezentují jako klimatická, např. politika zlepšování kvality ovzduší (úspěšné limity na oxidy síry), mají pouze marginální vliv na celkové emise skleníkových plynů. ¹⁴⁵ S trochou nadsázky se dá říci, že Číňané si umí dělat velice

¹⁴⁴ NATIONAL BUREAU OF STATISTICS OF CHINA, „Statistical Yearbook 2009“.

¹⁴⁵ TU, Jianjun. „Future Prospects of China’s Policy on Climate Change“. *China Brief* 9, č. 1 (2009).

dobrou reklamu, když dokážou prezentovat nárůst svých emisí jako veliký úspěch, jelikož přece mohl být nárůst ještě podstatně vyšší. Zároveň není důvod se domnívat, že by tzv. klimatická politika (respektive její mitigační složka) Číny vypadala o moc jinak i v případě, že by žádné klimatické změny neprobíhaly. Ke snaze snížit svoji závislost na dovozu ropy či zvyšování účinnosti výroby energie by docházelo stejně.

Američané si na vytváření pozitivního obrazu u primárních zdrojů své klimatické politiky tolik nepotrpěli. Dva zákony, které byly schváleny za prezidenta Bushe (Zákon o energetické politice a Zákon pro energetickou nezávislost a bezpečnost), se klimatickým změnám téměř nevěnovaly, ačkoliv opatření v nich uvedená mají na emise skleníkových plynů rozhodně vliv. Případná snaha o cílenou redukci tak musela vycházet z jednotlivých amerických států (Kalifornie je v tomto vzorovém příkladem). Američané ale v podstatně větší míře než Číňané investovali do výzkumu klimatických jevů jako takových, tak i vývoje nových nízkoemisních technologií. Tím pro případný obrat ve své politice získali výhodu. Americká politika za prezidenta Bushe se tak dala charakterizovat jako očekávání, jak se problematika klimatických změn bude nadále vyvíjet. V nárůstu obnovitelných zdrojů, zvyšování účinnosti atd. se politika opět shodovala s čínskou.

S nástupem prezidenta Obamy se situace změnila. Zákon o čisté energii a bezpečnosti představuje první opravdu klimatickou legislativu (ve smyslu globálních změn klimatu jako hlavního důvodu pro vznik tohoto zákona). Pokud americká administrativa jednoho dne tento zákon schválí na všech úrovních,¹⁴⁶ v komparaci s Čínou proběhne velká změna. Dojde totiž k vytvoření komplexně vydefinovaného systému klimatické politiky, který v Číně pravděpodobně nebude mít dlouhou dobu obdoby. V takovém případě by mohlo být období 2004 až 2009 označeno za dobu, kdy byla klimatická politika obou států nejbližší.

Zatím to ale politická situace ve Spojených státech nenaznačuje. Vláda prezidenta Obamy sice nastolila zmiňovaný odlišný kurz a rámci mantinelů umožněných platnými zákony (energetická legislativa, Clean Air Act atd.) se snaží o snižování emisí, ovšem na je stále limitována významnou částí politické reprezentace (a v tomto případě jak z řad demokratů, tak z řad republikánů), která si takový obrat v politice nepřeje. Základní priority nastolené prezidentem Bushem tak mohou přetrvat i nadále.

V Číně se dá obrat kurzu jen těžko očekávat. Současná vedoucí generace bude u moci do roku 2012, ale postoj ke klimatickým změnám rozhodně není tématem vnitrostranického boje. Pokud však dojde k dalším environmentálním katastrofám způsobeným klimatickými změnami, bude se nová generace muset klimatickou politikou zabývat podstatně intenzivněji než současní vládcí.

---

¹⁴⁶ V době tvorby této práce byl zákon stále schválen pouze Sněmovnou reprezentantů.

Summary

Bachelor thesis „*Comparison of climate change policy of the United States and People's Republic of China between 2004 and 2009*“ deals with a development, main actors and key documents of the climate change policy of the United States and China in the period between years 2004 and 2009.

The main idea of the thesis is to prove that although in the majority of statistics they are totally different and hardly comparable incomparable countries (different political system, developed and developing country, level of GDP per capita etc.), the climate change policy of the United States of America and People's Republic China is very similar, despite different rhetoric and partly reasons.

The paper is divided into three main sections. The first chapter analyses climate change policy-making in China, its main actors and their roles and institutional framework. The second one focuses on the same criteria in the United States. The last chapter compares and contrasts findings of previous chapters and adds some new information mainly about energy.

The Standing Committee of the Politburo is considered as the main climate change policy-maker in China. However, its role is to set up strategic goals and it cannot decide every single political preference. Therefore the main focus in decision-making is put on the National Development and Reform Commission which could be called as the main climate change body in China. Together with its role the role of Ministry of Environmental Protection and some other actors are evaluated. In the area of documents, laws and regulations, the 11th Five-years Plan is presented as the background for the other policies. The China's National Climate Change Programme is widely introduced together with the White Paper: “China's policies and actions on climate change” and the Renewable Energy Law.

In the section on the United States, a role of President and his priorities are analyzed emphasizing difference between George W. Bush and newly elected Barack Obama. A role of Congress and the brief history of last three ones is discussed showing difficulties connected with passing climate change legislation. The role of Environmental Protection Agency, which is much stronger than its Chinese counterpart, is described. Activities of lobbyists and an importance of private sector are shortly

presented. The chapter continues introducing three main pieces of legislation connected with the climate change - Energy Policy Act (2005), Energy Independence and Security Act (2007), The American Clean Energy and Security Act (2009). Then the main regional initiatives and their impacts are presented.

The third section compares key findings of previous two chapters. It proves that it is very difficult to find any common ground in the two totally different political regimes besides concerning climate change policy as a strategic policy which connects many important policies such as energy security, economic growth, environmental protection etc. Although, the number of key actors is much bigger in the U.S., final implementation of climate change policy lays on the top policy-makers. Institutional analysis showed the unwillingness of both administrations (except of Obama's) to create any policies which would lead to curbing the emissions.

The same result could be found in the comparison of strategic documents. The comparison showed there are significant similarities in plans and laws, rather than between American and Chinese laws alone. These documents proved that there were no mandatory targets for reducing emissions of GHG between 2004 and 2009 and despite rhetoric (especially in the Chinese case where the National Climate Programme and the White Paper admit possibly severe impacts of climate change on Chinese economy) almost all steps reducing GHG are taken not because of the reduction alone but because of different reasons (energy security, improvement of the environment, economical benefits).

The comparison also shows many similarities in the support of renewable energy resources. Both governments tried to lower their reliance on fossil fuels, though their success was only limited. Both invested significant amount of money from their stimulation packages into energy efficiency improvements, research or transformation to green economy.

Summing it up, the government of George W. Bush had very similar policy to the Chinese leadership. The change occurred with the entrance of Barack Obama to the White House because the climate change became one of his priorities. Proposed American Clean Energy and Security Act might signal a large turn-over in climate change policy and could become the first law focused primarily on climate change ever in the U.S. or China. But until that time main priorities of China and the U.S. might stay the same.

Prameny a použitá literatura

11TH FIVE YEARS PLAN, „Facts and Figures: China’s Main Targets for 2006-2010“. [online] <http://www.gov.cn/english/2006-03/06/content_219504.htm>, poslední přístup 24. 4. 2010.

AGNE, Stefan. *Provincial Programmes for Climate Change Mitigation & Adaptation in China*. Projev na workshopu, 30. 7. 2008, Peking. K dispozici na: <<http://www.ccchina.gov.cn/WebSite/CCChina/UpFile/2008/200872105017350.pdf>> (24. 4. 2010).

AMERICAN CLEAN ENERGY AND SECURITY ACT, 2009.

BBC NEWS. „China’s Climate Policy Shift“ 22. 9. 2009, [online] <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/8268792.stm>> (2. 5. 2010).

BJORKUN, Ida. *China in International Politics of Climate Change: A Foreign Policy Analysis*. (Lysaker: The Fridtjof Nansen Institute, 2005).

BOMBERG, Elizabeth; SUPER, Betsy. „The 2008 US presidential election: Obama and the Environment“. *Environmental Politics* 18, č. 3 (2009): 424-430.

BRADSHER, Keith. „China Set to Act on Fuel Economy“. *The New York Times*. 18. 11. 2003 [online] <<http://www.nytimes.com/2003/11/18/business/china-set-to-act-on-fuel-economy.html?sec=&spon=&pagewanted=1>> (28. 4. 2010).

BUSBY, Joshua W. „Climate Change and National Security: An Agenda for Action“ (USA: Council on Foreign Relations, 2007).

CAMPBELL, David. *United States Climate Change and Energy Policy: An Overview and Analysis*. (FACET Analysis 2, 2009).

CAREY, John. „Obama’s Cap-and-Trade Plan“. *Businessweek*, 5. 3. 2009 [online]. <http://www.businessweek.com/magazine/content/09_11/b4123022554346.htm> (24. 4. 2010).

CARTER, Neil T.; MOL, Arthur P. J. *Environmental Governance in China* (London and New York: Routledge, 2007).

DIAMOND, Jared; LIU, Jianguo. „Revolutionizing China’s Environmental Protection“. *Science* 319, č. 4 (2008): 37-38.

ECONOMY, Elisabeth. *The River Runs Black: The Environmental Challenge to China’s Future*. (London: Cornell University Press, 2004).

ENERGY POLICY ACT, 2005.

ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „California Greenhouse Gas Waiver Request“ [online]. <<http://www.epa.gov/otaq/climate/ca-waiver.htm>> (10. 5. 2010).

ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Frequently Asked Questions: Mandatory Reporting of Greenhouse Gases Rule“ [online] <http://www.epa.gov/climatechange/emissions/ghg_faq.html#action> (15. 5. 2010).

ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Inventory of U.S. Greenhouse Gas Emissions and Sinks: 1990-2008“ [online] <http://www.epa.gov/climatechange/emissions/downloads10/US-GHG-Inventory-2010_Report.pdf> (12. 5. 2010).

ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. „Our Mission and What We Do“ [online] <<http://www.epa.gov/aboutepa/whatwedo.html>> (10. 5. 2010).

GANG, Chen. *Politics of China's Environmental Protection: Problems and Progress*. (Singapur: World Scientific, 2009).

GOVTRACK.US. *H.R.2454: American Clean Energy and Security Act of 2009* [online] <<http://www.govtrack.us/congress/bill.xpd?bill=h111-2454&tab=summary>> (12. 5. 2010).

GOVTRACK.US. *House Vote on Passage: H.R. 2454: American Clean Energy and Security Act of 2009* [online] <<http://www.govtrack.us/congress/vote.xpd?vote=h2009-477>> (12. 5. 2010).

GU, Alun; TENG, Fei. *Climate Change: National and Local Policy Opportunities in China*. (Fondazione Eni Enrico Mattei, 2007).

HALLDING, Karl; HAN, Guoyi; OLSSON, Marie. „Chinas's Climate- and Energy-security Dilemma: Shaping a New Path of Economic Growth“, *Journal of Current Chinese Affairs* 38, č. 3 (2009): 119-134.

HALLDING, Karl; HAN, Guoyi; OLSSON, Marie. *A Balancing Act: China's Role in Climate Change*. (Regeringskansliet, 2009).

HEGGELUND, Gorild. „China's Climate Change Policy: Domestic and International Developments“. *Asian Perspective* 31, č. 2 (2007): 155-191.

HOLT, Mark; GLOVER, Carol. *Energy Policy Act of 2005: Summary and Analysis of Enacted Provisions* (CRS Report from Congress, 2006).

CHICAGO CLIMATE EXCHANGE. <<http://www.chicagoclimatex.com/>>.

CHINA'S NATIONAL CLIMATE CHANGE PROGRAMME, 2007
INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE. *Glossary of Terms used in the IPCC Fourth Assessment Report*. (2007).

Bakalářská práce

Komparace klimatické politiky Spojených států amerických a Čínské lidové republiky mezi lety 2004 a 2009.

JACOBS, Andrew. „Beijing Details its Plan for a Green Games“. *The New York Times*. 14. 4. 2008 [online] <<http://www.nytimes.com/2008/04/14/world/asia/14iht-beijing.4.11978516.html>> (17. 4. 2010).

KOEHN, P.H. „Underneath Kyoto: emerging subnational government initiatives and insipient isme-bundling opportunities in China and the United States“. *Global Environmental Politics* 8, č. 1 (2008): 111-136.

LAVELLE, Marianne. „The Climate Change Lobby Explosion“. *Center for Public Integrity*. 24. 2. 2009 [online] <http://www.publicintegrity.org/investigations/climate_change/articles/entry/1171/> (12. 5. 2010).

LIN, Jiang. *Taking out 1 billion tons of CO2: The magic of China's 11th Five-Year Plan?* (Lawrence Berkeley National Laboratory, 2008).

MIDWESTERN GREENHOUSE GAS REDUCTION ACCORD. <<http://www.midwesternaccord.org/>>.

NATIONAL BUREAU OF STATISTICS OF CHINA, „Statistical Yearbook 2009“.

NETHERLANDS ENVIRONMENTAL ASSESSMENT AGENCY. *Global CO2 Emissions: Increase Continued in 2007* (2008).

OBERHEITMANN, Andreas; STERNFELD, Eva. „Climate Change in China – The Development of China’s Climate Policy and Its Integration into a New International Post-Kyoto Climate Regime.“ *Journal of Chinese Affairs – China aktuell* 38, č.3 (2009): 135-164.

PATAKI, George E.; VILSACK, Thomas J. *Confronting Climate Change: A Strategy for U.S. Foreign Policy*. (New York: Council on Foreign Relations, 2008).

PELLERIN, Cheryl. „Obama Makes Climate Change a National Priority: U. S. Technical Agencies Prepare to Help Regions Understand Local Effects. *America.gov*. 27. 1. 2009 [online]. <<http://www.america.gov/st/energy-english/2009/January/200901271618561cnirellep9.743899e-02.html>> (10. 5. 2010).

PEW CENTER ON GLOBAL CLIMATE CHANGE. *Waxman-Markey Short Summary* [online] <<http://www.pewclimate.org/federal/analysis/congress/111/acesa/waxman-markey-short-summary>> (10. 5. 2010).

PRICE, Lynn; WANG Xuejun; YUN, Jiang. *China’s Top-1000 Energy-Consuming Enterprises Program: Reducing Energy Consumption of the 1000 Largest Industrial Enterprises in China*. (Ernest Orlando Lawrence Berkeley National Laboratory, 2008).
RAHM, Dianne. *Climate Change Policy in the United States: The Science, the Politics and the Prospects for Change*. (Jefferson, USA, London, UK: McFarland & Company, Inc., 2009).

REGIONAL GREENHOUSE GAS INITIATIVE. <<http://www.rggi.org/about>>.

Bakalářská práce
Komparace klimatické politiky Spojených států amerických a Čínské lidové republiky mezi lety 2004 a 2009.

RICHERZHAGEN, Carmen; SCHOLZ, Imme. *China's Capacities for Mitigating Climate Change* (Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, 2007).

SHAMBAUGH, David. *China's Communist Party: Atrophy and Adaption*. (California: University of California Press, 2009).

STOUT, David. „Supreme Court Backs States on Clean Air Act and Greenhouse Gasses. *The New York Times*. 2. 4. 2007 [online] <http://www.nytimes.com/2007/04/02/world/americas/02iht-court.4.5116498.html?_r=1> (12. 5. 2010).

THE ECONOMIST. „Climate Change and Public Opinion“ 5. 11. 2009.

THE RENEWABLE ENERGY LAW OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, 2005

THE SELECT COMMITTEE ON ENERGY INDEPENDENCE AND GLOBAL WARMING. *Committee Jurisdiction*. [online] <<http://globalwarming.house.gov/about?id=0003>> (12. 5. 2010).

THE WHITE HOUSE. „Energy & Environment“ [online] <<http://www.whitehouse.gov/issues/energy-and-environment>> (10. 5. 2010).

THE WHITE HOUSE. „President Obama Announces National Fuel Efficiency Policy“. 19. 5. 2009 [online] <http://www.whitehouse.gov/the_press_office/President-Obama-Announces-National-Fuel-Efficiency-Policy/> (10. 5. 2010).

TIMMER, John. „EPA Applies Clean Air Act to Greenhouse Gas Emissions“. *Ars Technica*, 17. 4. 2009 [online] <<http://arstechnica.com/tech-policy/news/2009/04/epa-applies-clean-air-act-to-greenhouse-gas-emissions.ars>> (12. 5. 2010).

TU, Jianjun. „Future Prospects of China's Policy on Climate Change“. *China Brief* 9, č. 1 (2009).

U.S. DEPARTMENT OF ENERGY. „Recovery and Reinvestment.“ <<http://www.energy.gov/recovery/breakdown.htm>> (15. 5. 2010).

U.S. DEPARTMENT OF ENERGY. „States with Renewable Portfolio Standards“. <http://apps1.eere.energy.gov/states/maps/renewable_portfolio_states.cfm#map> (11. 5. 2010).

U.S. DEPARTMENT OF STATE. „United States Global Climate Change Policy“ (Washington, DC: Bureau of Oceans and International Environmental and Scientific Affairs, 2002). [online] <http://www.gcric.org/OnLnDoc/pdf/climate_factsheet.pdf> (20. 4. 2010).

U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. „Electric Power Annual – Summary Statistics and Analysis, 2008“.

<<http://www.eia.doe.gov/cneaf/electricity/epa/epates.html>> (11. 5. 2010).

UNEP Rise CDM/JI Pipeline Analysis and Data Base, 2007. Převzato z LEWIS, Joanna I. „China’s Strategic Priorities in International Climate Change Negotiations. *Washington Quarterly* 31, č. 1 (2007/8): 155-174. s. 167.

UNITES STATES GLOBAL CHANGE RESEARCH PROGRAM. *Global Climate Change Impacts in the U.S – Executive Summary*. 2009.

USCAP: UNITED STATES CLIMATE ACTION PARTNERSHIP. <<http://www.uscap.org/>>

WANG, Bo. „Understanding China’s Climate Change Policy: From Both International and Domestic Perspectives.“ *American Journal of Chinese Studies* 16, č. 2 (2009).

WANG, Feng; YIN, Haitao; LI, Shoude. „China’s Renewable Energy Policy: Commitments and Challenges“. *Energy Policy* 38 (2010): 1872-1878.

WANG, Qiang; CHEN, Yong. „Energy saving and emission reduction revolutionizing China’s environmental protection“. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 14 (2010), 535-539.

WATSON, Harlan. „U.S. Climate Change Policy“. Presentace na workshopu, 2005, Bonn [online]. <http://unfccc.int/files/meetings/seminar/application/pdf/sem_pre_usa.pdf> (24. 4. 2010).

WATSON, Jim; WANG, Tao. *China’s Carbon Emissions: Theirs or ours?* (Sussex Energy Group, 2008).

WESTERN CLIMATE INITIATIVE. „The WCI Cap & Trade Program“. <<http://www.westernclimateinitiative.org/the-wci-cap-and-trade-program>> (11. 5. 2010).

WESTERN CLIMATE INITIATIVE. „WCI Partners nad Observers“. <<http://www.westernclimateinitiative.org/wci-partners-and-observers-map>> (11. 5. 2010).

WHITE PAPER: „CHINA’S POLICIES AND ACTIONS ON CLIMATE CHANGE“, 2008. K dispozici na <http://china.org.cn/government/news/2008-10/29/content_16681689.htm>

WIENER, B. Jonathan. „Climate Change Policy and Policy Change in China.“ *UCLA Law Review* 55, (2008): 1805-1826.

Bakalářská práce

Komparace klimatické politiky Spojených států amerických a Čínské lidové republiky mezi lety 2004 a 2009.

XIE, Zhenhua. *China in Action on Climate Change*. Project Syndicate. 8. 6. 2009. [online] <<http://www.policyinnovations.org/ideas/commentary/data/000132>> (15. 5. 2010).

XU, Xiaojie; KIM, Jung, Yook; LI, Dongchao. *Chinese Policies on Climate Change and Environment Protection*. (James A Baker III. Institute for Public Policy of Rice University, 2008).

YACOBUCCI, Brent D. *Climate Change Legislation in the 109th Congress* (CRS Report for Congress, 2006).

YARDLEY, Jim. „China Retools Its Government in Efficiency Push“. *The New York Times*, 12. 3. 2008. [online] <http://www.nytimes.com/2008/03/12/world/asia/12china.html?_r=1> (4. 5. 2010).

YU, Hongyuan. „Global Environmental Regime and Climate Policy Coordination in China“. *Journal of Chinese Political Science* 9, č. 2 (2004): 63-77.